

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

HET INDIVIDU ALS RECHTSSUBJET VAN VOLKENRECHT

1. Probleem

Het onderzoek naar de rechtspersoonlijkheid van het individu in het volkenrecht kan alleen aanvangen met de eenvoudige verwijzing naar wat men bijna steeds aantreft op de eerste bladzijden van de meeste handboeken. Volkenrecht wordt ons voorgesteld als een tussenstaats recht. Alleen de staat heeft rechten en plichten, alleen de staat treedt op als persoonlijkheid, alleen hij fungeert als rechtssubject. Deze affirmatie als klassiek bestempelen, geldt wel enigszins als het intrappen van een open deur (zie H. W. Halleck, *International Law*, London, 1893, d.i., p. 46; A. Mérignac, *Traité de droit public international*, Paris, 1905, d. I., p. 7; J. T. Lawrence, *The Principles of International Law*, London, 1913, p. 3; J. P. A. François, *Handboek van het Volkenrecht*, Zwolle, 1913, d. I., p. 82; K. Melzer, *Grundzüge des Völkerrechts*, Wien-Leipzig, 1922, p. 22; L. Le Fur, *Précis de droit international public*, Paris, 1937, p. 9; P. Fauchille, *Traité de droit international public*, Paris, 1922, d. I., p. 6; C. C. Hyde, *International Law*, New York, 1922, d. I., p. 16; A. R. von Redlich, *The Law of Nations*, s. 1., 1937, p. 5-10; E. Nijs, *Le droit international*, Bruxelles-Paris-La Haye, 1912, d. I., p. 51). Dit beginsel genoot trouwens zeer lang het voorrecht te mogen gelden zonder de minste uitzondering.

Vóór men echter kan overgaan tot de ontleding van het studiemateriaal moet het probleem zo scherp mogelijk omlijnd worden en moet een onderscheid worden gemaakt tussen de elementen, die bruikbaar zijn en de gegevens, die misschien op het eerste zicht een verband laten vermoeden, dat evenwel in werkelijkheid niet bestaat.

Het is immers een gekend feit, dat belangen van privaatspersonen vrij dikwijls het voorwerp uitmaken van internationale overeenkomsten.

Er bestaan regelingen aangaande de uitvoerbaarheid van vonnissen, die in het buitenland werden uitgesproken, er bestaan regelingen betreffende de notariële akten, die in de vreemde werden verleden.

Het gaat hier echter om een geheel ander rechtssysteem. In dit verband komen wij terecht in een private rechtsverhouding. De rechten bestaan eerst

in de nationale wetgevingen, vóór zij aan de enkelingen worden toegekend (J. Westlake, *Traité de droit international privé*, vert. Goulé, Paris, 1944, p. I; A. Weiss, *Traité théorique et pratique de droit international privé*, Paris, 1912, d. III, p. 201).

Wil men echter de privaatspersonen stellen als rechtssubjecten van het volkenrecht, dan moet men de tussenkomst van het nationaal recht uitschakelen. Het is uit het volkenrecht zelf, dat hij onmiddellijk zijn rechten en plichten moet verwerven. Naar de definitie van prof. Haesaert, zou men de vraag kunnen stellen : of al dan niet de privaatspersoon tegenover het volkenrecht staat als « le destinataire de la norme » (J. Haesaert, *Théorie générale du droit*, Bruxelles, 1948, p. 413).

2. Overzicht der theoretische beschouwingen

Bepaalde auteurs hebben gedacht, dat reeds enige eeuwen geleden het individu als rechtspersoon werd erkend door Grotius. Wij wensen niets te veranderen aan de mening, die van Vollenhoven en Kranenburg over de Groot verkondigd hebben door te schrijven, dat zijn « *De jure belli ac pacis* » een boek is, dat niet kan sterven (M. Kranenburg, *De Grondslagen der Rechtswetenschap*, Haarlem, 1946, p. 144 en citaat). Met Kusters en Politis zijn wij het echter niet meer eens, waar zij ten overstaan van dit probleem, met stelligheid een individualistische opvatting aan de Groot willen toeschrijven (J. Kusters, *Le caractère juridique relatif aux droits légaux des sujets*, Bulletin de l'Institut Intermédiaire International, Haarlem-Den Haag, 1923, d. IX, p. 1; N. Politis, *Les nouvelles tendances du droit international*, Paris, 1927, p. 57 e. vlg.). De lectuur van de Groot stemt ons eerder tot scepticisme. De vader van het volkenrecht heeft inderdaad geschreven, dat internationale verdragen niet alleen de contracterende staten verbinden maar ook de onderdanen. De vraag blijft echter nog open of hij bedoelde, dat de enkelingen als rechtspersonen optraden of alleen maar gehouden waren in hun hoedanigheid van onderdaan en daar komt geheel het probleem op neer. (De *jure belli ac pacis*, Carnegie-serie n° 3, 1913, d. I., b. II., kap. 14, & 9).

Politis (op. cit.) deelt ons ook mede, dat Heffter het probleem zou hebben uiteengezet en wij moeten inderdaad toegeven, dat laatstgenoemde auteur een zekere zorg aan het vraagstuk heeft besteed. Zijn mening is echter gesteund op een postulaat, waarvan hij noch iemand anders ooit het bewijs heeft geleverd. Voor hem bestaat er in de wereld een inherent recht, dat neerkomt op een natuurlijk vrijheidsrecht voor het individu. De staat is maar een middel tot verwezenlijking van dit grondbeginsel. Het individu wordt aldus de beneficiaris van de rechtshandelingen, die door de staat worden gesteld en dit is ook het geval voor daden, die in het raam vallen van het volkenrecht. Het individu is derhalve ook het rechtssubject van het volkenrecht (A. W. Heffter, *Das europäische Völkerrecht der Gegenwart*, Berlin, 1888, p. 131).

Het spreekt vanzelf, dat een dergelijke bewering alleen maar een ideologische waarde bezit, op het positiefrechtelijk terrein wordt het een volslagen onbenulligheid.

Politis gaat wel enigszins dezelfde richting uit. Hij denkt zich de staat in als een middel, een tussenschakel in de verrechtelijking der individuele verhoudingen. Ook voor het volkenrecht is het uiteindelijk altijd de enkeling, die op de voorgrond komt in al de verrichtingen. Deze auteur heeft zelf aan gevoeld, dat hij zijn stelling moeilijk tot haar uiterste consequenties kon doorvoeren, daar hij tot de ontkenning moest komen van de internationale rechtspersoonlijkheid van de staat. Hij hoopt echter, dat het wel eens zal veranderen. Door dit laatste bekent hij zelf, dat zijn theorie van alle positiefrechtelijke grond ontdaan is. Er blijft slechts een persoonlijke verzuchting over van de schrijver (N. Politis, op. cit.).

Kelsen heeft meer omzichtigheid aan de dag gelegd. Hij geeft toe, dat de staat steeds de rechtspersoon is van het volkenrecht, doch de handelingen, die door hem worden gesteld zijn steeds ten bate van de onderdanen. Deze laatsten zijn weliswaar geen rechtspersonen maar zij bezitten een « gederiveerde rechtspersoonlijkheid » (K. Kelsen, *Théorie générale du droit international public*, Recueil des cours de l'Académie de Droit International de La Haye, 1932, vol. 42, p. 148 e. vlg.).

Een dergelijke bewering is eens te meer voor critiek vatbaar. Kelsen stelt ons voor niets minder, dan voor een nieuw rechtsbegrip: « de gederiveerde rechtspersoonlijkheid ». Dit concept schijnt ons echter volkomen onaanneembaar. Het beginsel der rechtspersoonlijkheid komt er inderdaad op neer of men al dan niet rechten en plichten bezit, of men op bepaalde rechten aanspraak kan maken. Een middenweg bestaat niet en is ook volkomen uitgesloten. Spreekt men van iemand, die niet deze kenmerken heeft, dan is deze ook geen rechtspersoon. De titulatuur, die ons door Kelsen werd verstrekt, moet worden afgewezen als een poging tot het invoeren van een beginsel, dat in werkelijkheid aan niets beantwoordt.

Een andere principiële uiteenzetting werd voorgesteld door Ténékidés. Hij gaat uit van het primaat van het volkenrecht op het nationaal recht. Naar zijn mening domineert het volkenrecht het nationaal recht. Wanneer zich tussen de normen van deze twee stelsels een antinomie voordoet, moet ofwel het nationaal recht gewijzigd worden, ofwel moet het als nietig worden aanzien, voor het gedeelte, dat in tegenstrijd is met het internationaal publiek recht. Wordt nu een norm van volkenrecht gesteld, dan is deze handeling geen « res inter alios acta » voor de rechtssubjecten van het nationaal recht, dienvolgens zijn zij ook rechtssubjecten van volkenrecht (H. Téné-

kidés, *L'individu dans l'ordre juridique international*, Paris, 1933, p. 53 e. vlg.).

Wij menen niet veel nadruk te moeten leggen op het feit, dat het uitgangspunt van een dergelijke redenering een loutere fictie is. Wij geloven, dat het vrijwel voor iedereen duidelijk zal zijn, dat de nationale wetgever zijn eigen gang gaat. De gevolgtrekking van deze gedachtengang is trouwens volkomen onhoudbaar. In feite komt dit idee er op neer, dat de wetgevende functie van een staat niet meer vrij zou zijn en in een dergelijke mate is de soevereiniteit nog niet verdrongen.

Scelle, die nochtans als een uitstekend auteur mag beschouwd worden, heeft deze zienswijze ook overgenomen (G. Scelle, *Précis du droit des gens*, Paris, 1932, d. I., p. 49).

Ondanks het feit, dat de uiteenzetting slechts tot nu toe een geschiedkundig doctrinair karakter had, valt toch reeds naar onze mening een belangrijk besluit te trekken. Voor zover deze doctrines gepoogd hebben het vraagstuk op te lossen langs theoretische wegen zijn zij gefaald. Wij wensen aan de geciteerde schrijvers de eer toe te kennen, dat zij wel enkele practische gevallen aangeven, doch eens dat de principiële uitleg moest worden verschaft namen zij hun toevlucht tot ideologiën of onverantwoorde postulaten.

Het probleem is een vraag van positief recht en derhalve mag de oplossing slechts op positieve rechtsgegevens steunen. Dit besluit is negatief maar het bevat een methodologisch gegeven. Ieder onderzoek, dat aan de hand van een theoretische deductie gebeurde, werd van meet af aan op een doodlopend spoor gestuurd. Wij zullen dus de tegenovergestelde houding aannemen en het probleem aanvatten door inductie. Wij zullen overgaan tot waarneming en beschrijving der positieve rechtsverschijnselen, daar wij de waarborg wensen te bezitten, in onze eventuele conclusie, op geen enkel punt in tegenspraak te zijn met het juridisch feitenmateriaal.

Wij willen er ook aan toe voegen, dat wij geen elementen in onze uiteenzetting opnemen, die tot het gebied der wenselijkheid behoren, hoe actueel zij ook mogen zijn. Het gebied der politiek, hoe wetenschappelijk het ook wordt bestudeerd, valt buiten dit bestek.

3. Materiaal

Het nagaan van verzamelingen en tekstuitgaven van verdragen, laat ons toe een eerste voorbeeld waar te nemen, dat gesteld werd door de afgevaardigden bij de Conferentie van Genève van 26 tot 29 October 1863. De conventie werd getekend op 22 Augustus 1864 en regelde het lot der gewonden bij de legers te velde. Het art. 2 bevatte de eigenaardige beschikking, dat het personeel der gezondheidsdiensten van een belligerente staat, het statuut zal bezitten van de onderdanen van een neutraal land, voor de periode tijdens dewelke het zijn functie uitoefent. Art. 5 bevat een zelfde regeling voor gelijk welke burger van een oorlogvoerende mogendheid, die gekwetsten in zijn huis verzorgt. Het is de aanwezigheid van de gekwetste in zijn huis, die hem daartoe tot waarborg strekt.

De bedoeling der contracterende staten is hier zeer duidelijk: zij wilden de privaatspersonen beschermen, die geneeskundige zorgen toedeelden. Daarom was dit recht slechts voor een bepaalde duur van kracht. Het staat echter ontegensprekelijk vast, dat aan de enkeling als enkeling, het bepaald beschermingsrecht der neutraliteit werd toegewezen, zonder dat dit recht hem door tussenkomst van een nationale wet werd

verleend. Meer nog, het volkenrecht trok hem uit zijn nationaliteitsverhouding, die normaal deze moest zijn van belligerentie.

De artikelen 5 en 9 van de latere conventies van Genève van 6 Juli 1906 en 7 Juli 1929 hebben het hoger vermeld beginsel vervangen door de vage bewoordingen «... seront respectés et protégés...». Het feit blijft echter toch bestaan, dat de eerste conventie het individu een rechtstreeks en wel bepaald recht van neutraliteit toekende, dat hem onmiddellijk uit het volkenrecht werd verleend (zie M. Deltenre, *Recueil général des lois et coutumes de la guerre*, Bruxelles, 1943, pp. 31-33, 160 e. vlg.), 460 e. vlg.).

Belangrijk is ook de Zeerecht Conferentie van Londen. Zij begon op 4 December 1908 en duurde tot 26 Februari 1909. De overeenkomst, die de vrucht was van deze besprekingen werd niet geratificeerd. De beschikkingen, die vervat waren in de slotakte, ondertekend op 26 Februari 1909, werden echter bepaald door de grote vlootbezittende mogendheden en genieten door hun autoriteit, de algemene erkenning als geldend voor het oorlogsrecht ter zee.

De beschikkingen bevatten de voorwaarden tot geldigheid van kapen, van blokkeren en inbeslag-nemen van oorlogscontrabande. In verband met ons onderzoek kunnen wij hier verwijzen naar art. 21 van de slotakte. De eigenaar van de lading van een schip, dat blokkadebreuk pleegde, mag tegen de staat, die de blokkade uitoefent, bewijzen, dat hij op het ogenblik van het inladen niet kon weten, dat de gezagvoerder blokkadebreuk ging plegen. Indien de eigenaar van de lading zijn exceptie kan bewijzen, zal hij geen schade ondergaan door de inbeslagneming van zijn schip.

Er zijn ook andere gevallen waar te nemen. Art. 39 bepaalt, dat het schip, dat oorlogscontrabande vervoert, moet verbeurd verklaard worden. Art. 40 voegt er aan toe, dat deze maatregel slechts geldig zal getroffen zijn «... si cette contrabande forme, soit par sa valeur, soit par son poids, soit par son volume, soit par son fret, plus de la moitié de la cargaison». De eigenaar van het schip heeft dienvolgens uit kracht van deze bepaling het recht op te werpen, dat de voorwaarden tot verbeurdverklaring niet vervuld waren. Art. 43 voorziet vorderingen, die door de particulier zullen mogen uitgeoefend worden. Het bepaalt: «Si un navire est rencontré en mer, navigant dans l'ignorance des hostilités ou de la déclaration de contrabande applicable à son chergement, les articles de contrabande ne peuvent être confisqués que moyennant indemnité».

Hetzelfde artikel geeft trouwens een tweede vordering tot schadevergoeding: «... si le capitaine après avoir eu connaissance de l'ouverture des hostilités ou de la déclaration de contrabande, n'a pu encore décharger les articles de contrabande».

Al deze bepalingen vloeien onmiddellijk voort uit een conventie en de betrokken privaatspersonen hebben hun nationale wetgeving niet nodig om de vermelde excepties op te werpen tijdens de prijsgeschillen. Er werd zelfs aan de privaatspersonen een recht toegekend, dat onmiddellijk in verband staat met daden van belligerentie (zie M. Deltenre, op. cit., pp. 602, 604, 616, 620).

Het oorlogsrecht ter zee kan ons nog andere voorbeelden verstrekken. Art. 3 van de Conventie van Washington van 6 Februari 1922, vestigt het beginsel, dat de bevelhebber van een duikboot, die een schip tot zinken brengt, zonder de voorzorgen in acht te nemen, die voorgeschreven zijn door het volkenrecht, buiten de wet zal worden gesteld. Hij mag door de

vlootbezittende mogendheden vervolgd worden. Wij zien hier een conventie, die zelfs een individu als zee-rover en «outlaw», buiten de internationale rechtsgemeenschap stelt (H. Kelsen, op. cit.).

Hetzelfde beginsel vindt men trouwens terug in de Middellandse Zee Conventie van Nyon van 14 September 1937, die aan de vlootvoerende mogendheden het recht toekent de onbekende duikboten, die in de Middellandse Zee opereerden, tijdens de Spaanse burgeroorlog, te achtervolgen en te vernietigen (M. Deltenre, op. cit., p. 569).

Het Verdrag van Versailles geeft ons een zeer typisch geval, waar het de volksraadpleging van het Saargebied voorziet en uitdrukkelijk in 34 het stemrecht regelt van de inwoners, met de aanduiding in welke gevallen het individu stemgerechtigd zal zijn. (G. F. de Martens, *Nouveau recueil général des traités*, Leipzig, 1923, d. XI., p. 377).

Het vraagstuk der minderheden, dat zich na de vorige oorlog vrij scherp heeft gesteld, gaf aanleiding tot een internationale procedure, die ten bate van de enkelingen werd gevestigd. De personen, die tot een minderheidsgroep behoorden, konden zich tot de Raad van de Volkenbond richten, om de misbruiken aan te klagen, die gepleegd werden door de staat, die hun moest beheren. Dit recht was eigenlijk niets meer dan een petitie maar het kon toch een onderzoek uitlokken tegen een mogendheid. Het werd wel degelijk ingesteld in hoofde van de privaatspersonen, de besprekingen in de Raad op 22 October 1920 en een schrijven van president Benes laat daaromtrent niet de minste twijfel over (zie *Journal officiel de la Société des Nations*, Juli 1923, n° 7, p. 717).

Naast de verdragen, vormt de arbitrale rechtspraak een der voornaamste bronnen, waaruit de jurist zijn materiaal kan putten.

De internationale arbitrage ontstaat zeer dikwijls voor individuele belangen. Het is echter in de regel de staat, die optreedt als partij in de conventie en tijdens het geding. In principe blijft de Staat de «dominus litis», krachtens het beginsel der diplomatieke vertegenwoordiging (H. Lammasch, *Die Rechtskraft internationaler Schiedssprüche*, Kristiana, 1913, p. 4).

Uit het aanzienlijk materiaal, dat daarover bestaat en beschreven werd, hebben wij enkele typische gevallen aangestipt ter verduidelijking.

In de klassieke werken van Ralston en Hyde treffen wij o.m. de «Delagoa Bay Railway Case» aan. De Portugese staat had door het treffen van bepaalde maatregelen de exploitatie verhinderd van een spoorwegmaatschappij, waarin Amerikaanse en Engelse kapitalen belegd waren. De Engelse en Amerikaanse regeringen gingen over tot een diplomatieke tussenkomst en een regeling werd getroffen op 14 December 1883. Art. 4 der conventie bepaalde, dat alleen de staten als partijen zouden optreden voor de scheidsrechter en dat aan hen de eventuele vergoeding zou worden uitgekeerd. Het ontvangen der vergoedingen door de privaatspersonen is dienvolgens te aanzien als een zuivere nationale aangelegenheid (J. H. Ralston, *The Law and Procedure of International Tribunals*, Stanford, 1926, p. 149-151; C. C. Hyde, *International Law*, New York, 1922, d. I., p. 488-489).

Op 14 September 1872 werd tussen Engeland en de Verenigde Staten het bekende Alabama geval gearbitreerd en de toelichtende nota vermeldt eveneens uitdrukkelijk, dat particulieren tot de procedure niet werden toegelaten (N. Politis et A. de Lapradelle, *Recueil des arbitrages internationaux*, Paris, 1924, d. II., p. 915).

Een ander typisch voorbeeld vindt men in het art. 34 van het statuut van het Permanente Hof van

Internationale Justitie en van het Internationale Hof van Den Haag. Dit artikel bepaalt immers: «seuls les états ont la qualité de se présenter devant la Cour».

Zelfs wanneer het Hof zijn arresten heeft geveeld over individuele belangen, heeft het steeds alleen maar de staten als partijen voor zich zien optreden. Een vordering, die door een ander persoon zou ingeleid geweest zijn, kon zelfs niet eens gegrond worden verklaard maar moest als onontvankelijk worden afgewezen.

Het beginsel van vertegenwoordiging, dat wij hier aanschouwelijk trachten voor te stellen door enkele voorbeelden uit de rechtspraktijk, is echter geen principe met onvoorwaardelijke gelding. Reeds sedert het midden der vorige eeuw, is de arbitrale praktijk soms afgeweken en juist deze afwijkingen zijn voor ons onderwerp van belang.

Onderzoeken wij meteen het geval Croft. Een Engels onderdaan was in zijn vordering voor de Portugese staatsraad afgewezen, terwijl hetzelfde jurisdictioneel organisme een zelfde vordering van een Portugese onderdaan had ingewilligd. De regering Palmerston aanzag deze beslissing als een uiting van nationalistische willekeur en eiste langs diplomatieke weg een vergoeding voor haar onderdaan. Op 14 Mei 1855 werd door de twee regeringen een compromissoir memorandum aanvaard, waarin werd bepaald, dat de geprejudiceerde privaatspersoon in rechte zou mogen optreden. De Senaat van Hamburg werd als scheidsrechter aangeduid en het is de privaatspersoon, die naast de regeringen, zijn toestemming geeft in de keus van arbiter. Hij krijgt ook het recht, in gevolge dit memorandum, zijn schriftelijke verdediging voor te brengen. Hij zal een eensluidend afschrift van zijn besluiten moeten mededelen aan de Portugese staat. Wij zien hier duidelijk de privaatspersoon optreden als partij voor de internationale scheidsrechter (N. Politis et A. de Lapradelle, op. cit., p. 11-12).

Een ander voorbeeld vinden wij in de zaak White. Een Engels onderdaan werd beschuldigd een aanslag te hebben gepleegd op de voorzitter van de republiek van Peru. Tijdens zijn voorlopige hechtenis, werd hij zo slecht behandeld, dat de Engelse regering is tussen gekomen en naast zijn invrijheidsstelling ook nog een schadevergoeding vorderde.

Het tweede punt van de Engelse diplomatieke nota, die aan de regering van Peru werd gestuurd, vermeldde eveneens, dat de Engelse onderdaan zijn schriftelijke verdediging zou mogen voordragen voor het internationaal scheidsgerecht (N. Politis et A. de Lapradelle, op. cit., p. 342 e. vlg.).

In de zaak «Queens» staat men voor een analoog geval. Een Braziliaanse oorlogsbodem had een Noors koopvaardijchip aangevaren. De beide regeringen besloten over te gaan tot een scheidsrechtelijke regeling. Het compromis kwam tot stand op 16 Augustus 1871 en de Noorse consul-generaal verklaarde uitdrukkelijk in deze akte, dat hij niet alleen optrad als vertegenwoordiger van zijn regering, doch ook als mandataris van de benadeligde rederij, die haar toestemming moest verlenen in de keus van de scheidsrechter (N. Politis et A. de Lapradelle, op. cit., p. 707 e. vlg.).

Typisch is ook de regeling van het geschil tussen de regering van Paraguay en de «United States and Paraguay Navigation Company». De rederij moest praktisch haar werkzaamheden stilleggen door de hinderlijke maatregelen, die door de regering van Paraguay werden getroffen. De regering der Verenigde Staten is tussengekomen. Op 4 Februari 1859 werd een compromis getekend, waarbij ook de scheepvaart-

maatschappij zich in rechte mocht laten vertegenwoordigen (N. Politis et A. de Lapradelle, op. cit., p. 42-43).

Omstreeks het midden der negentiende eeuw hadden zich verschillende revolutionaire bewegingen voorgedaan in Centraal Amerika. Tal van burgers der Verenigde Staten waren in deze conflicten betrokken geworden en heel wat klachten werden officieel gewisseld tussen het departement van buitenlandse zaken van Washington en de regering van Costa Rica. Beide mogendheden ondertekenden een conventie, op 2 Juli 1860, waarbij zij een mixte arbitrage commissie in het leven riepen. De conventie bepaalde, dat de commissie zelf haar procedure mocht regelen. De commissie stelde haar rechtspleging vast op haar zitting van 7 Februari 1862. Zij besliste, dat de vorderingen tegen de contracterende staten niet moesten gebeuren langs de klassieke weg der diplomatieke vertegenwoordiging, doch rechtstreeks door de partikulieren mochten ingeleid worden. In deze laatste hypothese mocht het geding aanhangig gemaakt worden door een schrijven, dat naar de secretaris der commissie moest worden gestuurd (N. Politis et A. de Lapradelle, op. cit., p. 134, e. vlg.).

Op het gebied der permanente arbitrage werd door de Verenigde Staten een uitzonderlijk waardevol initiatief genomen. Op 20 December 1907 werd door de bemiddeling van de regering van Washington een conventie ondertekend, die de stichting bevatte van het Centraal Amerikaans Gerechtshof. De Verenigde Staten, Nicaragua, Costa Rica, Salvador, Honduras en Guatemala verbonden zich, hun geschillen te laten regelen door dit internationaal jurisdictioneel organisme. Het Hof was niet alleen bevoegd voor tussenstaatse conflicten, doch het art. 2 der conventie liet ook een vordering toe van een individu tegen een contracterende staat. Door deze beschikking werd dit arbitraal organisme als een baanbrekende instelling aanzien voor de rechten van het individu in het volkenrecht (M. O. Hudson, *The Permanent Court of International Justice 1920-1942*, New York, 1943, p. 70; J. Spiropoulos, *L'individu et le droit international*, Paris, 1928, p. 28 e. vlg.; E. Borchard, *The Access of Individuals to International Courts*, American journal of International Law, 1930, d. 24, p. 360).

De gespecialiseerde rechtsleer heeft trouwens verschillende gevallen beschreven, waarbij privaatspersonen een vreemde staat voor de internationale scheidsrechter hebben gedaagd. Als voorbeeld zijn volgende gevallen aan te duiden: Salvador Cerda Costa Rica, sententie dd. 14-10-1911; Lavios v. Honduras, sententie dd. 10-12-1913; Bermudez Nuniez v. Nicaragua, sententie dd. 7-4-1914. Het Hof heeft deze vorderingen afgewezen, doch heeft zich niet onbevoegd verklaard, omdat zij werden ingeleid door een privaatspersoon (G. Ireland, *Boundaries, Possessions and Conflicts in Central and North America and the Caribbean*, Cambridge, Massachusset, Harvard, 1941, p. 23, 204, 152, 153; A. S. de Bustamante, *The World Court*, New York, 1925, p. 68).

Een ander belangrijke arbitrale instelling was het Mixte Scheidsgerecht van Opper-Silezië, wiens rechtspraak o.m. steunt op art. 5 van de conventie, die op 15 Mei 1922 werd afgesloten tussen Polen en Duitsland. De schending der verworven rechten der individuen door een der contracterende staten, was aan de jurisdictie van deze arbitrale instelling onderworpen (G. Kaekenbeek, *Le règlement conventionnel des conséquences des remaniements territoriaux, considérations suggérées par l'expérience de Haute-Silésie*, Zürich, 1940, p. 48).

De vestiging van het begrip der oorlogsmisdaden

was een nieuwe stap in de richting der rechtspersoonlijkheid van de enkeling tegenover het volkenrecht. Naar de verklaring, die werd afgelegd na de conferentie van Moscou op 1 November 1943, werd een onderscheid gemaakt tussen hen, wier daden geographisch gelocaliseerd waren en anderen voor wie dit niet het geval was (M. W. Mouton, Oorlogsmisdrijven en het Internationaal Recht, 's Gravenhage, 1947, p. 157). Eerstgenoemden zouden teruggestuurd worden naar het land waar de feiten werden gepleegd, de anderen zouden terecht staan voor een internationale jurisdictie. Dit beginsel vindt men trouwens terug in de declaratie van Potsdam van 2 Augustus 1945, die verwijst naar de principes, die toen te Londen werden uitgewerkt en vervat werden in de conventie van 8 Augustus 1945 (M. W. Mouton, op. cit., p. 161).

Het art. 2 van dit verdrag en art. 2 van het geannexeerd handvest betreffende de oorlogsmisdaden vestigt wel degelijk het beginsel, dat zij zullen verschijnen voor een internationale jurisdictie (History of the United Nations War Crimes Commission and the Development of the Laws of War, uitg. United Nations War Crimes Commission, London, 1948, p. 457 e. vlg.).

Besluit

Het besluit, dat zich onmiddellijk opdringt uit het overzicht van dit feitenmateriaal hoeft geen nadere uitleg. Auteurs als Kaufmann en Phillimore, die beweren, dat het individu niet kan optreden in het volkenrecht als rechtssubject, moeten hun mening herzien (E. Kaufmann, Le droit international de la paix, Recueil des Cours de l'Académie de Droit International de La Haye, 1935, vol. 54, p. 420; W. Phillimore, Droits et devoirs fondamentaux des états. Recueil des Cours de l'Académie de Droit International de La Haye, 1923, vol. I, p. 63).

Er steekt echter in deze gegevens heel wat meer, dan een negatief besluit. Wij kunnen vaststellen, dat naast de staten ook de privaatspersonen als rechts-

subjecten kunnen voorkomen in het volkenrecht. Er is echter tussen beide een zeer groot verschil: de staten zijn het in algemene regel, de privaatspersonen zijn het slechts uitzonderlijk. Ofschoon P. C. Jessup een andere argumentatie volgde, kunnen wij ons toch bij hem aansluiten, waar hij beweert, dat er aan de definitie van het volkenrecht, ten opzichte der rechtspersonen, een zeker relativisme vastkleeft (The Subjects of the Modern Law of Nations, Michigan Law Review, 1946, 1947, d. 45, p. 383 e. vlg.).

Een dergelijke bewering zou kunnen laten veronderstellen, dat wij hier een optimisme huldigen, waarbij eens te meer een deuk wordt gegeven aan het hatelijk soevereiniteitsbeginsel.

Wij wensen ons echter bij de strikte interpretatie te houden van de gedane waarneming. Wanneer wij de praktische gevallen nagaan, stellen wij vast, dat de privaatspersoon nergens op algemene wijze rechten en plichten verworven heeft. Hij kreeg allen maar in bepaalde gevallen rechten en plichten. Te dien opzichte is zijn toestand reeds begrensd. Daarenboven zal hij slechts als rechtspersoon optreden, wanneer de staten hem conventioneel, deze rechtspersoonlijkheid voor een bepaald geval verlenen.

Wanneer een nieuw rechtssubject in het volkenrecht optreedt, gebeurt het dus alleen op conventionele basis. Een andere uitleg is voor dit vrij belangrijk rechtsverschijnsel niet te zoeken, zolang men op het positiefrechtelijk terrein wil blijven. Deze oplossing heeft trouwens het voordeel, dat zij volkomen in het raam valt van de gevestigde Voluntaristische School, die het minst gevaar loopt de werkelijkheid voorbij te streven, daar zij steeds het oog heeft op de wilsovereenkomst der staten als bron van volkenrecht (zie A. Verdrosz, Völkerrecht, Berlin, 1937, p. 67-68; H. Triepel, Droit international et droit interne, vert. Brunet, Paris-Oxford, 1920, passim, K. Strupp, Elements de droit international public, Paris, 1930, d. I, p. 2, d. II, p. 599).

Dr. E. R. C. VAN BOGAERT,
Docent aan de Universiteit te Gent.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 17 November 1949.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. Smetryns.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Burgerlijke rechtsvordering. — In beraad gehouden zaak. — Onderzoeksverrichtingen mogen niet worden bevolen vóór heropening der debatten.

Wanneer de zaak in beraad is gehouden, mag de rechter na sluiting der debatten niet tot enige verrichting van onderzoek overgaan, inzonderheid niet aan een van partijen bevelen om voor hem te verschijnen, dan nadat hij regelmatig de heropening der debatten heeft bevolen.

Cs. Dannau t./Dannau e.a.

Gelet op het bestreden vonnis, gewezen de 25 Juni 1948 door de Vrederechter van het kanton Halle;

Over het eerste onderdeel van het vierde middel: schending van de rechten der verdediging, van de

artikelen 116 en 119 (gewijzigd door artikel 7 van het koninklijk besluit nr 300 van 30 Maart 1936) van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, 1315 van Burgerlijk Wetboek, 97 der Grondwet,

doordat de rechter volgens de bewoordingen der bestreden beslissing, wat betreft de aanwijzing van de persoon, die de overname zou uitoefenen, en de waarde van de litigieuze goederen, zijn overtuiging gegrond en zijn beslissing gemotiveerd heeft op het feit dat Dannau Alfons geen gevolg zou gegeven hebben aan een uitnodiging om te verschijnen, aan hem alleen toegezonden tijdens het beraad en zonder regelmatige heropening der debatten;

zulks terwijl het in beraad stellen ener zaak het onderzoek hiervan sluit en aan de rechter verbiedt tot een onderzoeksverrichting over te gaan, indien hij tevoren geen regelmatige heropening der debatten heeft bevolen;

Overwegende dat het bestreden vonnis zijn beslissing, waarbij het aan verweerders machtiging verleent om de tot de gemeenschap Dannau-De Bontridder behorende goederen over te nemen voor de prijs van 236.890 fr. heeft doen steunen, enerzijds op de beschouwing, dat Dannau Alfons door de overneming

dier goederen voor te stellen voor de globale prijs van 400.000 fr. geen ander doel heeft nagestreefd dan de rechtbank in dwaling te brengen, en anderszins op de vaststelling, dat de deskundige de tot bedoelde goederen behorende bouwgrond te hoog heeft geschat;

Overwegende dat de vrederechter zijn beoordeling aangaande het voorstel van Alfons Dannau heeft afgeleid uit de enige omstandigheid, dat deze laatste door hem « uitgenodigd ten einde na te gaan of zijn voorstel oprecht en ernstig was, geweigerd heeft te verschijnen »;

Overwegende dat de vrederechter zijn uitnodiging heeft gedaan op een ogenblik dat de zaak in beraad was gehouden en dat, eens de debatten gesloten, de rechter tot geen onderzoeksverrichtingen mag overgaan, tenzij hij vooraf regelmatig de heropening der debatten heeft bevolen;

Overwegende dat daaruit volgt dat de vrederechter door zijn beslissing te gronden op de weigering van Alfons Dannau om gevolg te geven aan een nietige onderzoeksmaatregel de in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het vrederecht van het kanton Halle en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant van het vernietigd vonnis;

Veroordeelt verweerders tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Vrederechter van het kanton Vilvoorde.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 27 December 1949

Voorzitter : M. de Cocquéau des Mottes.

Raadsheer-Verslaggever : M. Bayot.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Strafuitsluitingsgronden. — Zedelijke dwang als rechtsvaardigingsgrond in de zin van art. 71 W.v.S. — Het handelen « in een vaderlandse opwelling » is niet een handelen onder zedelijke dwang.

De rechter over de feiten oordeelt op in cassatie onaantastbare wijze over het bestaan van de zedelijke dwang, die de toerekenbaarheid uitsluit en bedoeld is in artikel 71 W. v. S., op voorwaarde echter dat hij de gebruikelijke zin van de woorden van die wetsbepaling niet miskent.

De woorden van voormeld artikel « gedwongen werd door een macht, waaraan hij niet heeft kunnen weerstaan », veronderstellen niet enkel, dat de wil van de dader verzwakt werd door een op hem inwerkende macht, doch dat zijn vrije wil vernietigd werd, ofwel dat de dader, gesteld voor een ernstig en dreigend kwaad niet op andere wijze dan door het plegen van een strafbaar feit de belangen heeft kunnen vrijwaren, welke hij verplicht of gerechtigd was met opoffering van alle andere belangen te redden.

Het handelen « in een vaderlandse opwelling » is niet een handelen onder zedelijke dwang als bedoeld in artikel 71 W. v. S. en is dus geen rechtvaardigingsgrond.

Francken en Van Baelen t/ Moeskop e.a.

Gelet op het bestreden arrest, de 28 Mei 1949 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

I. Voor zover de voorzieningen van de aanleggers, burgerlijke partijen, gericht zijn tegen Timmermans Joannes;

Overwegende dat noch uit het bestreden arrest, noch uit enig processtuk waarop het Hof acht kan slaan, blijkt dat de aanleggers zich burgerlijke partij zouden gesteld hebben tegen Timmermans Joannes;

Dat de voorzieningen, tegen die verweerder gericht, niet ontvankelijk zijn;

II. Voor zover de voorzieningen aan het arrest verwijten dat het door artikel 71 van het Strafwetboek de feiten gerechtvaardigd verklaard heeft, welke de telastleggingen B litt. a, b c en d, D litt. a, b, c en d, en E litt. a en b uitmaken :

Overwegende dat die feiten volgens de vaststellingen van het arrest door de aanleggers niet bestreden, begaan worden ten nadele van derden en aan de aanleggers vreemd zijn;

Dat dus de middelen, voor zover zij die telastleggingen bedoelen, bij gebrek aan belang niet ontvankelijk zijn;

III. Voor zover de middelen aan het Hof van Beroep verwijten dat het door artikel 71 van het Strafwetboek de feiten gerechtvaardigd verklaard heeft, welke de telastleggingen B litt. e, D litt. e, E litt. c en F uitmaken, en zich bijgevolg onbevoegd heeft verklaard om kennis te nemen van de burgerlijke vordering, door de aanleggers gesteund op die feiten en gericht tegen de verweerders, anderen dan Timmermans Joannes;

Over het eerste middel : schending van artikel 71 van het Strafwetboek en artikel 97 der Grondwet, doordat het bestreden arrest verweerders van de telastleggingen B, a, b, c, d, e; D, a, b, c, d, e; E, a, b, c; F; vrijgesproken heeft om reden dat een spontane betugeling vanwege de bevolking handelende met vaderlandse opwelling, namelijk op 8 Mei 1945, moet beschouwd worden als een macht aan dewelke zij niet hebben kunnen weerstaan en daarom eiseres van burgerlijke eis afgewezen heeft;

terwijl de gedwongenheid, bedoeld in artikel 71 van het Strafwetboek moet voortspruiten uit een oorzaak die uitwendig is aan de verdachte en dat vaderlandsliefde een inwendig gevoel is en niet een physische of morele dwang, die door een derde wordt uitgeoefend;

terwijl een gevoel van vaderlandsliefde, indien het als een macht aan dewelke men niet kan weerstaan moest beschouwd worden, een hartstocht zou zijn, en dat hartstochten niet als rechtvaardigingsgronden kunnen dienen, omdat de mens altijd verantwoordelijk moet blijven voor zijn hartstochten en dat de wet onzedelijk zou zijn, moest ze zulkdanige opwellingen voor onweerstaanbaar verklaren;

terwijl de fundamentele gedachte, die aanleiding moet geven tot het toepassen van artikel 71 van het Strafwetboek, is dat verdachte een zeker gevaar of bedreiging niet kan ontwijken zonder tevens een delictuele daad te stellen en dat er in het bestreden arrest niet alleenlijk geen sprake is van gevaar of bedreiging, doch a contrario bewezen is dat een dergelijk gevaar of bedreiging uitgesloten was;

Overwegende dat de verweerders vervolgd waren wegens inbreuk op de artikelen 530, 545, 398, 399 en 446 van het Strafwetboek, begaan ten nadele van de aanleggers;

Overwegende dat het bestreden arrest, om de vrijpraak van verweerders te motiveren op grond van artikel 71 van het Strafwetboek en bijgevolg zich

onbevoegd te verklaren om kennis te nemen van de burgerlijke vordering van aanleggers, zich beperkt bij de vaststelling dat het genoegzaam bewezen is dat verdachten konden geloven dat de geplunderde huizen, zo niet door verraders, in alle geval door medewerkers van de vijand betrokken waren en dat een spontane beteugeling vanwege de bevolking, handelende in vaderlandse opwelling, namelijk op 8 Mei 1945, moet beschouwd worden als een macht aan dewelke zij niet hebben kunnen weerstaan;

Overwegende dat de rechter over de grond souverain in feite oordeelt over het bestaan van de zedelijke dwang, welke de toerekenbaarheid uitsluit en voorzien is bij artikel 71 van het Strafwetboek, op voorwaarde echter dat hij de gebruikelijk zin van de woorden van die wetsbepaling niet miskent;

Overwegende dat de woorden van voormeld artikel «gedwongen werd door een macht waaraan hij niet heeft kunnen weerstaan» veronderstellen niet enkel, dat de wil van de dader verzwakt werd door een op hem inwerkende macht, doch dat zijn vrije wil vernietigd werd, of nog dat de dader, gesteld vóór een ernstig en dreigend kwaad, niet anders de belangen heeft kunnen vrijwaren, welke hij verplicht of gerechtigd was vóór alle andere te redden;

Overwegende anderzijds dat uit de enkele vaststelling van het arrest dat de verweerders in een vaderlandse opwelling deel genomen hebben aan een spontane beteugeling, niet kan worden afgeleid dat hun vrije wil vernietigd werd;

Dat overigens het arrest op geen bedreiging wijst van verweerders met een ernstig kwaad;

Waaruit volgt dat het Hof van Beroep het beschikende gedeelte, dat door het middel bestreden wordt, niet wettelijk heeft gerechtvaardigd, dat het middel dus gegrond is;

Om die redenen,

Zonder acht te slaan op het tweede middel, betreffende dezelfde telastleggingen, verbreekt het bestreden arrest, doch enkel in zover dit arrest het Hof van Beroep onbevoegd verklaart om kennis te nemen van de burgerlijke vordering, welke door de aanleggers werd ingesteld tegen de verweerders, anderen dan Timmermans Joannes, en gesteund was op de telastleggingen B; D, e; E, c, en F; en veroordeelt eiseres tot een gedeelte van de kosten der publieke vordering;

Verwerpt de voorzieningen voor het overige;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerders, anderen dan Timmermans Joannes, tot 4/5 der kosten en de aanleggers tot 1/5, alsmede tot een vergoeding van 150 frank jegens de verweerder Timmermans Joannes;

Verwijst de zaak alsoz omschreven naar het Hof van Beroep te Gent.

Vlaamse Juristen

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 27 October 1949.

Eerste Voorzitter : M. Soenens.
Raadsheer-Verslaggever : M. Daubresse.
Advocaat-Generaal : M. Colard.

Vatbaarheid voor hoger beroep. — Bij onbekendheid van het gevorderd bedrag is het vonnis in eerste aanleg niet vatbaar voor hoger beroep.

Wanneer in eerste aanleg het gevorderde bedrag, ofschoon bepaalbaar, onbekend is gebleven doordat partijen daaromtrent aan de rechter geen gegevens hebben verschaft, moet het vonnis in eerste aanleg worden beschouwd als in het hoogste ressort gegeven.

Stad Brussel t/ Helsen.

Gelet op het bestreden vonnis, de 19 Februari 1948 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel;

Over de grond van niet-ontvankelijkheid, aangevoerd door de verweerder :

Overwegende dat volgens het exploit van rechtsingang dd. 14 November 1946, de door de verweerder ingestelde vordering er toe strekte : 1) voor recht te doen zeggen dat de door de verzoeker na 4 September 1939 bewezen diensten, de herziening rechtvaardigen van zijn pensioen, rekening gehouden met de tijd gedurende welke hij teruggeroepen werd, en, in geval van overlijden, aan zijn echtgenote het recht op weduwepensioen verlenen; 2) de gedagvaarde te doen veroordelen om onmiddellijk over te gaan tot de herziening van het pensioen van verzoeker, rekening gehouden met de tijd gedurende welke hij terug geroepen werd, en tot het betalen van dat pensioen «zoals het zal bepaald worden alsook tot het betalen van de achterstallen overeenkomstig de van kracht zijnde wetten en reglementen»;

Overwegende dat de wettelijke grondslagen van schatting voor dergelijke eis geenszins ontbreken; dat de wettelijke en administratieve bepalingen, naarwaar de verweerder verwijst de grondslagen vaststellen van de berekening van het pensioen, dat de verweerder gehouden is aan de leden van haar personeel en aan de rechthebbenden van deze te bezorgen volgens de elementen welke ze aanduiden;

Overwegende dat, in onderhavig geval, de verweerder nagelaten heeft in zijn dagvaarding die elementen te vermelden, en dat de partijen ze achteraf niet hebben doen kennen; dat de rechter over de grond dan ook vaststelt : « dat de veroordeling niet dient uitgesproken van iets, waarvan het bedrag noch bewezen noch aangeduid is »;

Overwegende dat, in die omstandigheden, het bedrag, alhoewel bepaalbaar, onbekend is gebleven, zodat men niet weet of het al dan niet het bedrag van de laatste aanleg overtreft;

Overwegende dat het bestreden vonnis dus moet beschouwd worden als in laatste aanleg gegeven; dat de voorziening, bijgevolg, ontvankelijk is;

(het overige zonder belang).

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 4 Januari 1950.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren-Verslaggevers : M.M. Mast en Buch.

Machtsoverschrijding. — Voorwaardelijke invrijheidstelling. — Voorwaarde betreffende de woonplaats.

Indien de Minister van Justitie de invrijheidstelling van een veroordeelde onderwerpt aan de voorwaarde dat de betrokkene geen woonst zou kiezen in de provinciën, waar de hem ten laste gelegde misdaden gebeurden, treedt hij niet buiten de macht hem bij de wet verleend.

Ven t/ Belgische Staat (Minister van Justitie).

De Raad van State,

.....
Gezien het verzoekschrift van 4 Mei 1949, ingediend door V...;

.....
Overwegende dat verzoeker beweert dat er « tegenwerkingen en onreine praktijken aangepast worden om zijn invrijheidstelling te beletten »; dat uit deze bewoordingen, zooals zij door het verzoekschrift worden toegelicht, blijkt dat het verzoek op artikel 9 van de wet van 23 December 1946 gegrond is;

Overwegende dat in het dossier geen stuk berust, dat een beslissing bevat die aan de Raad van State voor vernietiging voorgelegd wordt;

Overwegende dat, zelfs indien de Minister, zoals verzoekers het voorhoudt, de invrijheidstelling van verzoeker onderwerpt aan de voorwaarde dat hij geen woonst zou kiezen in de beide Vlaanderen, waar de hem ten laste gelegde misdaden gebeurden, hij niet is getreden buiten de macht hem bij de wet verleend;

Overwegende dat het verzoek derhalve niet gegrond is,

Besluit :

Artikel 1. —

Het verzoek wordt verworpen.

Artikel 2. —

De betaling van het recht van 300 frank wegens kosten, valt ten laste van de verzoeker.

.....

NOOT : Dit arrest is opvallend in deze zin dat het, na terloops de onduidelijke redactie van het request en de afwezigheid van het aangevochten stuk te hebben aangestipt, rechtstreeks ten gronde de door verzoeker voorgehouden beweringen onderzoekt om dadelijk vast te stellen dat « zelfs indien » zij met de waarheid overeenstemden, er geen machtsoverschrijding voorhanden was. Uiteindelijk concludeert het arrest tot afwijzing *ten gronde*.

Moet dit nu beschouwd worden als een impliciete aanvaarding van de *ontvankelijkheid* van de actie tot nietigverklaring betreffende deze soort van zaken? Ging het hier immers niet over een maatregel tot uitvoering van een rechterlijke uitspraak? De verzoeker was enkele jaren geleden tot een criminele straf veroordeeld; thans beklag hij er zich over dat de Minister van Justitie een residentiebeperking als voorwaarde stelde van zijn invrijheidstelling. Blijkbaar was dit in de huidige staat der wetgeving het volle recht van de Minister (artikel 5, wet van

31 Mei 1888, gewijzigd bij de wetten van 19 Augustus 1920 en 24 Juli 1923; artikel 7, K.B. van 17 Januari 1921).

De Franse rechtspraak acht het verhaal wegens machtsoverschrijding juist niet ontvankelijk tegenover executiemaatregelen van rechterlijke beslissingen of tegen maatregelen betreffende de uitvoering der straffen (C.E., 3.5.1901, inzake Scrosoppi, *Lebon*, 1901, 426. — C.E., 20.12.1918, inzake Foy, *Lebon*, 1918, 1156. — C.E., 6.3.1935, inzake Brunaux, *Lebon*, 1935, 295. — C.E., 2.2.1944, inzake Gauthier, *Lebon*, 1944, 41). Deze maatregelen genieten aldus dezelfde immuniteit tegenover de hoge administratieve rechtsmacht als de gerechtelijke vonnissen en arresten zelf, waarvan zij de consequenties zijn. Hetzelfde geldt voor de maatregelen van rechterlijk onderzoek en nog voor enkele andere soorten van handelingen die met de bedeling der justitie verband houden (cfr. R. ALIBERT, *Le contrôle juridictionnel de l'administration*, blz. 68-69. — M. WALINE, *Manuel élémentaire de droit administratif*, blz. 116, Parijs 1946).

In België werd reeds door de Raad van State de onbevoegdheid opgeworpen tegenover verzoekschriften tot annulatie van vonnissen (R.S., 8.11.1948, inzake Put, *R.J.D.A.*, 1949, blz. 2. — R.S., 2.4.1949, inzake Carrière de Biesmerée, *R.J.D.A.*, 1949, blz. 48), van bij deurwaardersexploot ingeleide gedwongen onteigningsmaatregelen (R.S., 8.11.1948, inzake Van Steelandt, *R.J.D.A.*, 1949, blz. 2) en van strafrechtelijke vervolgingsmaatregelen van het Parket (R.S., 7.2.1949, inzake A..., *R.J.D.A.*, 1949, blz. 10).

De niet-ontvankelijkheid van vorderingen tot nietigverklaring tegen beslissingen van hoven en rechtbanken is evident. Ook zal wel geredelijk worden aangenomen dat de deurwaarders geen administratieve overheden zijn. Hetzelfde voor de ambtenaren van het Openbaar Ministerie, ook al zijn zij in de terminologie van 1789 « *agents du pouvoir exécutif auprès des tribunaux* » (titel VIII, artikel I, decreet van 16-24 Augustus 1790, op de rechterlijke organisatie), zoals hun voorgangers in het *ancien régime* « *les gens du Roi* » werden genoemd. Maar welke is de positie van de Minister van Justitie tegenover de actie tot nietigverklaring? Kan men in het bijzonder zijn beslissingen in zaken van voorwaardelijke invrijheidstelling voor de Raad van State komen betwisten?

In de activiteit van de Minister van Justitie hebben de Fransen, wellicht niet ten onrechte, een dubbel aspect kunnen onderscheiden. Zij beschouwen hem nu eens als « *chef de la magistrature* », dan weer als « *autorité administrative* », wat o.m. tot uiting komt in de dubbele verhouding, waarin hij tegenover de magistraten, zo van de zetel als van het Parket, optreedt. Als hoofd der magistratuur valt hij buiten de bevoegdheid der administratieve rechtsmacht; als administratieve overheid blijft hij binnen haar bereik (cfr. C.E., 8.12.1926, inzake Desmarais, *Sirey*, 1927, III (blz. 17, met noot van M. Hauriou).

Hier is de vergelijking met Frankrijk niet zonder voorbehoud door te voeren. Wij zouden bezwaarlijk kunnen beweren dat de Belgische Minister van Justitie nog als « *Grand Juge* » of zelfs maar als « *chef de la magistrature* » kan worden beschouwd, zoals zijn Franse collega. Wel, tot op een zekere hoogte, als hoofd van het Openbaar Ministerie (vgl. artikel 151, wet van 18 Juni 1869 op de rechterlijke organisatie. — *Rép. pratique*, dl VIII, v° *Ministère public*, nrs 34 en 35. — L. VAN BAUWEL, *Burgerlijk Procesrecht*, dl I, blz. 183). Tot zover zou ook in België de dubbele hoedanigheid van de Minister kun-

nen worden erkend, met de daaruit voortvloeiende consequenties op het gebied van de bevoegdheid der rechtscolleges.

In welke hoedanigheid treedt hij op bij de voorwaardelijke invrijheidstelling? Als hoofd van het Parket of als gewone administratieve overheid? Het openslaan van de juridische encyclopaedieën brengt hier weinig klaarheid. Daar leest men eerst dat de voorwaardelijke invrijheidstelling een « *mode d'exécution de la peine* » is (Rép. prat., dl VII, v° *Libération et condamnation conditionnelles*, nr 8. — Cfr. *Pandectes*, dl LVIII, v° *Libération conditionnelle*, nr 7) en enkele regels verder dat zij als « *une simple mesure d'administration* » moet worden beschouwd (Rép. prat., loc. cit., nr 12. — *Pand.*, loc. cit., nr 8).

Deze dubbele terminologie kan contradictorisch lijken en alzo verwarring stichten. Zij werd nochtans tijdens de voorbereidende werken der wet van 31 Mei 1888 gelijktijdig gebruikt door de vader van het ontwerp, Minister Le Jeune, o.m. waar hij in zijn Memorie van Toelichting schreef: « *La libération conditionnelle rentre dans le mode d'exécution des peines, elle appartient à l'administration* ». Ook waar hij voor de Kamer verklaarde « *Il ne faut pas commettre la Couronne dans l'administration des prisons et dans l'exécution des peines* » (Pasin, 1888, blz. 225 en 245). Juist over de verhouding van de voorwaardelijke invrijheidstelling tot het koninklijk genade-recht gingen in hoofdzaak de juridische debatten in de Kamer, waarin Thonissen, die verslaggever was, Pirmez en Woeste op merkwaardige wijze tussenkwamen. Het was tegenover de grondwettelijke gratie-bevoegdheid van de Kroon, dat men gelijktijdig de nieuwe in te voeren maatregelen als daden van penitentiair bestuur en van strafuitvoering kenmerkte. Contradictie tussen beide laatste aspecten zagen onze juristen van 1888 niet, hoewel merkbare nuanceringsen in het debat tot uiting kwamen. Thonissen sprak in dit verband herhaaldelijk over de Minister van Justitie als « *chef de l'administration pénitentiaire* » (zie o.m. Pasin., 1888, blz. 228 en 259). Woeste nochtans beschouwde de voorwaardelijke invrijheidstelling veeleer als een « *mode d'exercice du droit de grâce* » (Ibid., blz. 252).

Bij nader toezien schijnt men te moeten aannemen dat de administratie der strafinrichtingen in een ondergeschikte positie staat tegenover het Parket, waarvoor zij als technisch apparaat der strafuitvoering optreedt. De Minister coördineert beide diensten van boven af (vgl. de omzendbrieven van 7.1.1881 en van 30.3.1894, en *Pand.*, dl LVIII, v° *Libération provisoire*, nrs 10-20). Zijn hoedanigheid van hoofd van het Openbaar Ministerie schijnt daarbij wel te primeren.

Wat er ook van weze, in het hierboven gepubliceerde arrest wordt het eventuele middel van niet-ontvankelijkheid niet opgeworpen. Dit betekent echter niet noodzakelijk dat de Raad van State de voorwaardelijke invrijheidstelling beschouwt als de acte van een administratieve overheid in de zin van artikel 9 der wet van 23 December 1946. In verband met de klaarblijkelijke ongegrondheid van het verzoekschrift kan men wellicht de beide woordjes « *zelfs indien* » de gevolgtrekking maken dat de Raad voorlopig het probleem der onontvankelijkheid voor nadere overweging heeft willen voorbehouden. Dit ware zeer begrijpelijk wegens de enorme teruglagen, die een principiële beslissing op dit punt ook in andere domeinen zou hebben gehad. Verdere rechtspraak dient dus te worden afgewacht.

Jan De Meyer.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 23 Januari 1950.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren-Verslaggever : M.M. Mast en Buch.

Bevoegdheid. — Verzoek tot promotie.

Het verzoek van een ambtenaar, strekkende tot promotie of herklassering in een hogere graad behoort niet tot de bevoegdheid van de Raad van State.

Algoet t/ Belgische Staat (Minister van Justitie en Minister van Algemeen Bestuur en Pensioenen, thans Minister van Financiën).

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift dd. 8 Juni 1949, ingediend door Algoet Joseph;

Overwegende dat uit het verzoekschrift, zoals het door de memorie van wederantwoord wordt toegelicht, blijkt dat verzoeker, die in de diensten van het Belgisch Staatsblad als klerk is aangesteld, zijn herklassering in een hogere graad aanvraagt, daar de « rang van klerk aan zijn functie van opsteller der tabellen van het Staatsblad niet beantwoordt »;

Overwegende dat verzoeker de beslissing niet bestrijdt waarbij hij, klerk zijnde, belast werd met de functie eigen aan de graad van opsteller; dat het verzoek enkel strekt tot de promotie van belanghebbende tot de graad van technisch opsteller; dat dit verzoek niet onder de bevoegdheid van de Raad van State ressorteert, zoals zij bij de wet van 23 December 1946 werd bepaald,

Besluit :

Artikel 1. — Het verzoek wordt verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 frank wegens kosten valt ten laste van de verzoeker.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer — 25 Januari 1950.

Voorzitter : M. Heyse.

Raadsheren :

M.M. Scheyvaerts en Graaf Hennequin de Villermont.

Advocaat-Generaal : M. Van den Eynde de Rivieren.

Advocaten : Mrs. P. Brusseleers, J. De Smedt en M. Verbaet.

Aansprakelijkheidsverzekering. — De benadeelde derde heeft geen rechtstreekse vordering tegen de verzekeraar. — De onrechtstreekse vordering krachtens art. 1166 B.W. moet worden ingesteld namens de schuldenaar.

Artikel 1 der wet van 24 Mei 1887 (artikel 20/9° der wet van 16 December 1851 betreffende de voorrechten en hypotheeken) bepaalt er zich toe een voorrecht te vestigen ten behoeve van het slachtoffer van het ongeval of van zijn rechthebbenden en vast te stellen dat een door de verzekeraar aan de verzekerde gedane betaling niet geldig is, zo lang het slachtoffer niet schadeloos is gesteld.

De wet kent echter aan het slachtoffer geen rechtstreekse vordering toe tegen de verzekeraar.
De in artikel 1166 B. W. bedoelde onrechtstreekse vordering moet ingesteld worden namens de schuldenaar.

De verzekerde kan geen betaling eisen van zijn verzekeraar, zolang het slachtoffer niet schadeloos is gesteld.

Gezien het door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen op 19 Maart 1942 tussen partijen gewezen vonnis;

Gezien de akte van hoger beroep tegen vermeld vonnis in dato 1 Mei 1942;

Gezien het verzoekschrift tot tussenkomst, neergelegd op 19 October 1942 en regelmatig betekend;

Overwegende dat de zaken, ingeschreven onder nummers 2946 en 3162, verknocht zijn en dienen te worden samengevoegd.

I. Overwegende dat de oorspronkelijke door beroepen ingestelde eis er toe strekte beroepster te horen verordelen aan beroepen te betalen de som van 88.924,85 frank, tot de betaling van welk bedrag Herrebaut Constantinus, haar verzekerde, veroordeeld werd bij vonnis, gewezen door de Correctionele Rechtbank te Leuven op 24 November 1940, bekrachtigd bij arrest van het Hof van Beroep te Brussel, gewezen op 18 Juni 1941;

Dat bij beroep beroepen thans vorderen dat vermeld bedrag op 266.774,25 frank zou gebracht worden;

Overwegende dat beroepster de ontvankelijkheid van de eis betwist, welke volgens de termen van de dagvaarding steunde op de wet van 24 Mei 1937 en op artikel 1165 van het Burgerlijk Wetboek;

A. *Wat het eerste deel betreft* : rechtstreekse vordering.

Overwegende dat artikel 1 der wet van 24 Mei 1937, uitmakende artikel 20 lit. 9° der wet van 16 December 1851 op de voorrechten en hypotheeken, er zich toe bepaalt een voorrecht te vestigen ten bate van het slachtoffer van een ongeval of van zijn rechthebbenden en tevens te bevestigen dat geen betaling, die aan de verzekerde wordt gedaan, bevrijdend is, zolang het aldus bevoorrechte slachtoffer niet schadeloos is gesteld;

Overwegende dat niets in deze wetsbepalingen toelaat daaruit af te leiden dat de wetgever aan het slachtoffer, dat niet als partij bij de verzekeringsovereenkomst is opgetreden, een rechtstreekse vordering tegenover de verzekeraar heeft toegekend;

Dat het slachtoffer op het hem bij de wet toegekende voorrecht slechts een beroep kan doen tegenover de verzekerde en zijn schuldeisers;

Dat het voorrecht de vergoeding slechts aanraakt, wanneer deze het vermogen van de verzekeraar verlaat met bestemming van het vermogen van de verzekerde; dat het zonder uitwissel blijft ten overstaan van de schuldeisers van de verzekeraar (zie Advies van de Heer Eerste Advocaat-Generaal Hayoit de Oermicourt, voorafgaande aan het arrest van het Hof van Verbreking in dato 18 October 1946, Pas. I, 241);

Overwegende dat niet bewezen is dat verzekeringspolis een beding inhoudt, waardoor beroepster zich zou verbonden hebben ten bate van de benadeelde personen rechtstreeks de betaling te waarborgen van de vergoedingen, die hun verschuldigd zijn;

B. *Wat het tweede deel betreft* : Onrechtstreekse vordering of vordering bij de in de plaatsstelling ;

Overwegende dat beroepen niet uitdrukkelijk dit middel opnieuw inroepen in hun voor het Hof genomen besluiten;

Dat beroepster terecht opmerkt dat bedoelde actie niet gevoerd is in naam van de verzekerde en dat zij dus niet voorkomt als zijnde de actie van de verzekerde tegen diens eventuele schuldenaar, zoals artikel 1166 van het Burgerlijk Wetboek vereist, doch wel een actie, die beroepen in hun eigen naam voeren;

Overwegende dat, hoe het ook zij, de onrechtstreekse vordering niet ontvankelijk zou zijn, vermits de verzekerde, wiens plaats beroepen zouden hebben ingenomen, geen betaling van beroepster zou kunnen eisen vooraleer hij de rechthebbenden van het slachtoffer schadeloos zou hebben gesteld;

Overwegende dat in de huidige stand van de wetgeving volgens het stelsel aangenomen door het Hof van Verbreking beroepen slechts het recht hebben de uitvoering te vervolgen van de titel, die zij ten laste van de verzekerde bezitten op de gelden, die in handen van de verzekeraar geblokkeerd zijn, behoudens het recht voor deze laatste om in de loop van de rechtspleging tot uitvoering tegenover de rechthebbenden van het slachtoffer de middelen en excepties te doen gelden, die hij tegenover de verzekerde had mogen inroepen;

Overwegende dat uit bovenstaande beschouwingen volgt dat de wijze, waarop beroepen hun vordering hebben ingesteld, ten gevolge heeft dat deze niet mag ingewilligd worden.

II. *Wat de tussenkomst betreft* :

Overwegende dat de tussenkomende partij zich er toe bepaalt, zich neer te leggen bij de wijsheid van het Hof;

Dat in die omstandigheden de niet-ontvankelijkheid van de hoofdeis de niet-ontvankelijkheid van de tussenkomst meesleept;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935, dat nageleefd werd, alle andere of strijdige besluiten van de hand wijzende, voegt samen de zaken, ingeschreven onder nummers 2946 en 3182 van de algemene rol;

ontvangt het hoger beroep en, er recht op doende, vernietigt het bestreden vonnis;

Verbeterende, zegt voor recht dat de eis van beroepen en het tussenberoep niet-ontvankelijk zijn; Veroordeelt beroepen tot de kosten van beide aanleggen;

Verklaart insgelijks de tussenkomst niet-ontvankelijk;

Veroordeelt de tussenkomende partij tot de kosten van de tussenkomst.

NOOT : Onder invloed van de Franse wetgeving en reschtspraak heeft de Belgische rechter enkele jaren gearzeld omtrent de interpretatie van de wet van 24 Mei 1937, waardoor zekere waarborgen werden ingesteld ten bate van het slachtoffer van een ongeval.

Bedoelde wet verleent aan het slachtoffer een voorrecht op de vergoeding, die de verzekeraar tegen de gevolgen van de burgerlijke aansprakelijkheid verschuldigd is.

Tevens bepaalt de wet dat geen betaling, die door de verzekeraar aan de verzekerde wordt gedaan, bevrijdend is, zolang het slachtoffer niet is schadeloos gesteld.

Naar aanleiding van deze wettekst stelde zich voor onze Hoven en Rechtbanken de vraag of het slachtoffer of diens rechthebbenden door de wet van 24 Mei 1937 een rechtstreekse vordering hebben verkregen tegen de verzekeraar, te wiens opzichte tot

dan toe een dergelijke actie onontvankelijk was bij ontstentenis van elke rechtsband tussen hem en het slachtoffer.

Een aantal Rechtbanken (Rb. Antwerpen, 19 Maart 1942, in zake De Kinder en consorten t/ Verzekeringsmaatschappij De Noordstar en Boerhaave en consorten (onuitgegeven) waren van gevoelen « dat het » doel dat de wetgever beoogde, wanneer hij het voor » recht van het slachtoffer en de voorwaarden van de » bevrijdende betaling van de verzekerde bepaalde, » slechts kan bereikt worden door een rechtstreekse » betaling van de verzekeraar aan het slachtoffer of, » bij gebrek aan vrijwillige regeling, door een recht » streekse actie van het slachtoffer tegen de ver » zekeraar binnen de perken der rechten van de ver » zekerde. »

Andere beslissingen luiden in tegenovergestelde zin. (Rb. Antwerpen, 13 Juni 1938, in zake Van den Bosch t/ Royale Belge. Rechtskundig Weekblad, 1938-1939, 233; Brux. Civ., 29 Januari 1943, Bull. des Ass., racs. 92, blz. 124).

De vraag scheen uiteindelijk beslist door een arrest van het Verbrekingshof, dd. 18 October 1945 (Revue Gén. Ass. et Resp., 3981).

Ongelukkig eindigt bedoeld arrest met een volzin, die de uiteindelijke zienswijze van het Verbrekingshof onduidelijk maakt: « Attendu qu'en l'espèce, la vic » time n'a point exercé ses droits envers l'assuré; que » pour avoir néanmoins déclaré recevable l'action de » la défenderesse, le jugement attaqué a violé les » dispositions visées au moyen. »

Sommige pleiters meenden uit deze laatste zinsnede te mogen afleiden, dat de rechtstreekse actie toch ontvankelijk was, indien het slachtoffer vooraf een actie had ingesteld tegen de verantwoordelijke dader en deze actie onvruchtbaar was gebleken, b.v. wegens insolabiliteit van deze laatste.

De betekenis van het hierboven gepubliceerde arrest bestaat hierin dat het zich uitspreekt in een zaak die zich precies in de voorwaarden voordeed, waarop volgens sommigen het arrest van Verbreking dd. 18 Octobr 1945 zou zinspelen.

Het geval was namelijk het volgende: de roekeloosheid van een autobestuurder veroorzaakte een ongeval, waarbij vijf inzittenden het leven verloren. De Boetstraffelijke Rechtbank veroordeelt de dader tot een gevangenisstraf van acht maanden en kent de gevraagde vergoedingen toe aan de burgerlijke partijen. De uitvoering van het vonnis tegen de dader leidde tot geen praktisch resultaat. Vandaar een rechtstreekse actie van de burgerlijke partijen tegen de verzekeraar van de in gebreke blijvende dader.

Steunend op voormeld arrest van het Verbrekingshof, pleitte de burgerlijke partij dat zij een actie had gevoerd tegen de dader, dat deze actie nutteloos was gebleken, dat derhalve was voldaan aan de enige voorafgaande voorwaarde, die het arrest scheen te vergen en dat de actie dus wel degelijk ontvankelijk was.

Bij dezelfde gelegenheid wordt aan de juiste strekking van artikel 1166 B. W. herinnerd.

De onrechtstreekse actie kan enkel worden ingesteld in naam van de schuldenaar. Zij moet er toe strekken het gevorderde bedrag in het vermogen van de schuldenaar te brengen. Immers, deze actie is per definitie de actie van de schuldenaar zelf. Zij kan dus onmogelijk ten doel hebben de vordering, die de schuldenaar op een derde bezit, rechtstreeks in het vermogen van zijn schuldeiser te doen overgaan. P. Br.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer — 6 April 1949.

Voorzitter: M. Thienpont.

Raadsheren: M.M. Van Wetter en van Malleghem.
Advocaat-Generaal: M. Vanhoudt.

Gehuwde vrouw. — Bekwaamheid. — Maritale macht.

In eerste aanleg dagvaarding uitgebracht mede ten name van een vrouw, die bij vergissing als echtgenote van eiser werd vermeld, terwijl zij gehuwd was met een ander man.

In hoger beroep verzoekt de werkelijke echtgenote van oorspronkelijke eiser — thans geïntimeerde — om als tussenkomende partij te worden toegelaten.

De bij vergissing als mede-eiseres in eerste aanleg vermelde vrouw — thans tweede geïntimeerde — verklaart afstand te doen van het haar bij het bestreden vonnis toegekende voordeel. Deze afstand is niet-ontvankelijk, daar deze vrouw daartoe niet gemachtigd is door haar echtgenoot; om dezelfde reden moet de ten name van deze vrouw oorspronkelijk ingestelde vordering niet-ontvankelijk worden verklaard.

De tussenkomst van de werkelijke echtgenote van eiser in eerste aanleg — thans geïntimeerde — strekkende om zich aan de in eerste aanleg bij vergissing als echtgenote van laatstgenoemde aangemerkte vrouw te substitueren, moet niet-ontvankelijk worden verklaard, daar anders zou moeten worden aangenomen, dat zij — de werkelijke echtgenote — in eerste aanleg regelmatig vertegenwoordigd was door de ten onrechte als zodanig aangemerkte vrouw.

Voor zover de vordering de oorspronkelijke eiser persoonlijk en de door hem beheerde huwelijks-gemeenschap aanbelangt, is zij niettegenstaande de in de dagvaarding begane vergissing ontvankelijk. De vordering door de oorspronkelijke eiser namens zijn echtgenote ingesteld tot vergoeding van de door deze laatste geleden zedelijke schade, kwam aan haar persoonlijk toe, doch onder het stelsel der wettelijke huwelijksgoederengemeenschap vermag de man alleen de aan zijn echtgenote toekomende roerende vorderingen in te stellen (artikel 1428 B. W.); de tussenkomst in het geding van de echtgenote in eigen naam was derhalve in casu overbodig.

De Wispelare t/ Temmerman, Vermassen en Temmerman-Godefroi.

Overwegende dat naar luid van het exploit van rechtsingang de eis, strekkende tot betaling van een schadevergoeding groot 75.000 frank, ingesteld werd door geïntimeerde Timmerman, « handelende zo in eigen naam en als hoofd der huwgemeenschap bestaande tussen hem en zijn echtgenote en voor zoveel nodig namens zijn echtgenote dame Pharaïlde Vermassen, die hij bijstaat en machtigt »;

Overwegende dat vóór het Hof gebleken is dat Pharaïlde Vermassen de echtgenote niet is van geïntimeerde Temmerman, die gehuwd is met Juliana Godefroi;

Overwegende dat bij verzoekschrift, betekend aan de pleitbezorger van appellant de 27 Januari 1949, Juliana Godefroi verzoekt als tussenkomende partij toegelaten te worden in het geding, door de geïntimeerde tegen appellant ingesteld; dat zij verder tot

de bevestiging van het bestreden vonnis concludeert met deze wijziging, dat de veroordeling, uitgesproken ten bate van Pharailde Vermassen, thans in haar voordeel zou worden uitgesproken;

Overwegende dat geïntimeerde Pharailde Vermassen van hare zijde vóór het Hof verklaart afstand te doen van het voordeel van het bestreden vonnis;

Overwegende dat appelllant terecht opwerpt dat deze afstand niet ontvankelijk is, omdat geïntimeerde Vermassen gehuwd is en daartoe niet behoorlijk door haar echtgenoot gemachtigd werd;

Overwegende dat om dezelfde reden de eis, in zover hij ingesteld werd door geïntimeerde Vermassen, als niet ontvankelijk moet worden afgewezen;

Overwegende dat, ofschoon vaststaat dat ten gevolge van een louter stoffelijke vergissing in de inleidende dagvaarding de naam van Pharailde Vermassen werd vermeld in stede van die van Juliana Godefroi, de tussenkomst van laatstgenoemde vóór het Hof, met het doel zich aan geïntimeerde Vermassen te substituëren, niet ontvankelijk moet worden verklaard, daar anders zou moeten aangenomen worden, dat Juliana Godefroi vóór de eerste rechter regelmatig vertegenwoordigd was door Pharailde Vermassen;

Overwegende dat, in zover de vordering geïntimeerde Temmerman in eigen naam en de huwelijks-gemeenschap — waarvan hij alleen de beheerder is — aanbelangt, zij, niettegenstaande de in de dagvaarding begane missing, ontegensprekelijk ontvankelijk is;

Overwegende dat de wegens stoffelijke schade gevorderde vergoedingen de huwelijks-gemeenschap ten goede moeten komen; dat waar geïntimeerde Temmerman wegens de zedelijke schade door zijn echtgenote ondergaan in haar naam 20.000 frank heeft gevorderd, hij echter een vordering instelde die persoonlijk aan zijn echtgenote toebehoorde;

Maar overwegende dat onder het stelsel van de wettelijke gemeenschap de echtgenoot de aan zijn vrouw toebehorende roerende vorderingen alleen vermag in te stellen (art. 1428 B. W.);

dat het hier een roerende vordering geldt; dat appelllant niet beweert dat de echtgenoten een stelsel van huwelijksgoederenrecht hebben aangenomen, dat de toepassing van voormeld art. 1428 B. W. uitsluit; dat de tussenkomst in het geding van de echtgenote in eigen naam derhalve overbodig was;

Ten gronde :

Overnemende de beweegredenen van de eerste rechter, die oordeelkundig heeft beslist dat de volledige verantwoordelijkheid voor het ongeval, waarvan het veertienjarig meisje van geïntimeerde Temmerman is bezweken, op appelllant rust;

Overwegende dat de eerste rechter het bedrag der schade billijk heeft begroot;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935,

Alle andere conclusiën van de hand wijzende,

Gehoord omtrent de ontvankelijkheid van de vordering het gedeeltelijk eensluidend advies van de heer advocaat-generaal Vanhoudt;

Ontvangt het hoger beroep,

Verklaart het gegrond, doch enkel in de mate waarin het bestreden vonnis appelllant heeft veroordeeld ten aanzien van de beide geïntimeerden,

Verklaart niet ontvankelijk de tussenkomst van dame Juliana Godefroi en de door geïntimeerde Vermassen gedane afstand; opnieuw wijzende wat betreft

de vordering ingesteld door deze laatste in eigen naam, verklaart deze vordering niet ontvankelijk;

Bevestigt het bestreden vonnis ten aanzien van geïntimeerde Temmerman;

Veroordeelt appelllant tot de kosten van de aanleg met uitzondering van die, veroorzaakt door de vrijwillige tussenkomst van Juliana Godefroi, die ten hare laste zullen blijven.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE LEUVEN

14 Juni 1949.

Voorzitter : M. Van den Schrieck.

Referendaris : M. Van Boxsom.

Advocaten : Mrs. Van Dessel en Tant A.

1. Bevoegdheid. — Bevoegdheid der Rechtbank van Koophandel *ratione personae*.

2. Afstand van instantie. — Quid in geval van weigering door gedaagde ?

1. *De Rechtbank van Koophandel is niet bevoegd om kennis te nemen van een vordering die tegelijkertijd is ingesteld tegen een koopman en een niet-koopman.*

2. *Gedaagde mag de afstand van instantie door eiser niet weigeren te aanvaarden, indien hij niet bewijst enig rechtmatig belang te hebben bij die weigering. Afstand door de Rechtbank aanvaard.*

Struyven t/ Puyneers en Wyss-Munster.

Aangezien verweerders betreffende de vordering, door aanlegger Struyven Leopold ingesteld, doen gelden, dat de Rechtbank van Koophandel onbevoegd is om er ten gronde over te beslissen gezien Puyneers Alfons, wiens veroordeling solidairlijk gevorderd wordt met die van de andere verweerders, in dienst is van deze laatste als autobestuurder en bijgevolg nooit de hoedanigheid van handelaar heeft gehad;

dat de vordering, aldus gericht zijnde terzelfder tijd tegen een handelaar en tegen een persoon die niet meer commercieel gehouden is, men hier te maken heeft met een samengestelde vordering waarvan de Burgerlijke Rechtsmacht alleen bevoegd is om kennis te nemen;

Aangezien aanlegger, zich hierbij neerleggende, uitdrukkelijk verklaart afstand te doen van zijn vordering tegenover Puyneers en hiervan akte vraagt aan de Rechtbank;

Aangezien de verwerende partij deze afstand van rechtsvordering ten onrechte weigert te aanvaarden;

Aangezien zij inderdaad ter zake niet bewijst enig rechtmatig belang te hebben bij dergelijke weigering (Répert. Prat. Dr. Belge, Ve Désistement, n°s 93 en 98), dat inderdaad de toestand, door de verweerders ingeroepen ingeval van gebeurlijke latere afzonderlijke dagvaarding van hun aangestelde Puyneers Alfons voor de Burgerlijke Rechtbank, in feite en in rechte dezelfde is als die welke zou geschapen zijn indien aanlegger zich beperkt had tot het uitsluitend dagvaarden van de 2^e en 3^e verweerders voor de Rechtbank van Koophandel;

Aangezien de afstand van vordering tegenover Puyneers Alfons dan ook moet worden aanvaard;

Ten gronde : (zonder belang).

VREDEGERECHT TE RONSE

18 Januari 1949.

Vrederechter : M. van Driessche.
Advocaten : Mrs. Herman en Kerkhove.

Procedure voor het vrederecht. — De nietigheid ener dagvaarding, uitgebracht ten verzoeken van een moeder-voogdes zonder advies van de haar toegevoegde bijzondere raadsman is slechts betrekkelijk. — Middel van niet-ontvankelijkheid of van ongegrondheid. — Uitlegging van een exploit van dagvaarding mede uit het proces-verbaal van de verschijning in verzoening.

De nietigheid ener dagvaarding, uitgebracht ten verzoeken van een moeder-voogdes, handelend als zodanig zonder advies van de haar door wijlen haar echtgenoot krachtens art. 391 B. W. toegevoegde bijzondere raadsman, is slechts betrekkelijk. Deze betrekkelijke nietigheid kan slechts worden ingeroepen door de minderjarige of in zijn belang door zijn vertegenwoordigers, niet door derden.

Een verweermiddel, dat de grond van het geschil raakt, is niet een middel van niet-ontvankelijkheid, doch een middel van ongegrondheid van de vordering.

Bij de uitlegging van een exploit van dagvaarding dient rekening te worden gehouden zowel met het motiverend als met het beschikkend gedeelte en zelfs met de andere processtukken, om het voorwerp en de strekking van de eis te bepalen; daarbij komt ook in aanmerking het proces-verbaal van de verschijning in verzoening.

Wwe Pessemier t/ de Contreras.

Aangezien de eis volgens de termen van het inleidend exploit strekt tot geldig verklaring van een opzegging van huur, door eiseres op 29 September 1948 betekend aan verweerder tegen 31 October 1948, betrekkelijk een huis gelegen te Ronse, Oswald Ponnesteestraat, hetwelk verweerder in huur en gebruik heeft voor de maandelijkse huurprijs van 500 frank, en tot uitzetting van verweerder uit de verhuurde goederen; verder tot betaling ener gebruiksvergoeding vanaf einde October 1948, tot een bedrag, door Ons ex aequo et bono te bepalen, welke eis geschat is voor wat de bevoegdheid en de aanleg betreft op meer dan 2.000 frank;

Overwegende dat verweerder bij mondelinge besluiten, genomen ter zitting van 4 Januari 1949 tegen deze eis eerst en vooral aanvoert dat de inleidende dagvaarding nietig is, omdat eiseres, handelend ook in hare hoedanigheid van moeder-voogdes over haar minderjarig kind Jacqueline Pessemier, te dezen einde niet is bijgestaan door de bijzondere raadsman, haar toegevoegd op grond van artikel 391 van het Burgerlijk Wetboek door wijlen haar echtgenoot, Jean Pessemier, bij diens eigenhandig testament d.d. 5 Juli 1946, geboekt en neergelegd ter Studie van Meester Luyckx, Notaris te Ronse, of dat zij niet bewijst het advies van deze bijzondere raadsman te hebben ingewonnen tot het instellen van dit geding;

Overwegende dat dit verweermiddel niet kan aangenomen worden, omdat dit verzuim ten hoogste een betrekkelijke nietigheid der inleidende dagvaarding kan medebrengen, welke enkel kan ingeroepen worden door de minderjarige of in het belang van de minderjarige, diens vertegenwoordigers; dat dergelijke betrekkelijke nietigheid niet door derden kan

ingeroepen worden; (Rép. prat. Droit Belge, V° « Minorité, Tutelle, Emancipation » n° 207; Pand. Belge, V° « Conseil de Tutelle » n° 55; Kluyskens, « Personenrecht », n° 670; De Page, T. II, n° 69);

Overwegende dat verweerder verder als middel van onontvankelijkheid aanvoert, dat verweerder vanaf 31 October 1948 geniet van de wettelijke huurverlenging, dat de intrekking dier wettelijke huurverlenging niet gevraagd wordt in het inleidend exploit, dat de eis tot uitzetting, aldus gesteund op het gemeen recht, niet ontvankelijk is, en dat de eis tot betaling van gebruiksvergoeding eveneens onontvankelijk is, vermits verweerder niets meer verschuldigd is dan de overeengekomen huursommen, zolang de wettelijke huurverlenging niet ingetrokken is;

Overwegende dat dit verweermiddel de grond van het geschil raakt, en dus geen middel tot onontvankelijkheid vormt, maar wel een middel tot ongegrondheid van de eis (Braas, Précis de Procédure, uitgave 1945, deel II, n° 959-960);

Overwegende dat partijen voor Ons in verzoening verschenen zijn ter zitting van 19 October 1948, en dat in het proces-verbaal van vrijwillige verschijning werd geacteerd : « Eiseres vraagt de intrekking der wettelijke huurverlenging op grond van uitzonderlijk zwaarwichtige redenen, namelijk de noodwendigheid voor haar de verhuurde goederen zelf te gaan betrekken »;

Overwegende dat in de motivering van het inleidend exploit te lezen staat : « Aangezien bij deze verschijning uitdrukkelijk werd verklaard dat de gegeven opzegging steunt op een zwaarwichtige reden in hoofde van verzoekster, die verplicht is zelf het tot hiertoe door gedaagde in huur gehouden goed te gaan betrekken »;

Overwegende dat bij het interpreteren van een dagvaardingsexploit dient rekening gehouden te worden, zowel met het motiverend als met het beschikkend gedeelte, en zelfs met de andere processtukken, om het voorwerp en de draagwijdte van de eis te bepalen (Pand. B., V° Nouvelle demande - mat. Civ. n° 4 en s. - 5);

Overwegende dat in hun geheel genomen, de bevoordelingen van het inleidend exploit, bovendien toegelicht door de inhoud van het proces-verbaal der verplichte voorafgaande oproeping in verzoening voldoende klaar uitwijzen, zonder dat verweerder zich dienaangaande heeft kunnen vergissen en zonder dat de rechten zijner verdediging hierdoor zouden kunnen gekrenkt of beperkt geweest zijn, dat de eis wel ten doel heeft de geldigverklaring van de opzegging van huur met uitzetting van de huurder na intrekking der wettelijke huurverlenging wegens uitzonderlijke zwaarwichtige reden op grond van de bepalingen der huishuurwet;

Overwegende dat beide partijen akkoord gaan om te bevestigen dat de verhuring aan verweerder niet werd toegestaan uit hoofde van zijn thans ontbonden bediendencontract, afgesloten met wijlen Jean Pessemier, echtgenoot van eiseres, zodat artikel 6 par. 2 der huishuurwet van 31 Juli 1947 ter zake niet van toepassing is;

Overwegende dat verweerder de geldigheid van de opzegging welke trouwens gegeven werd met inachtneming der in ons kanton gebruikelijke termijnen niet betwist; wel integendeel, dat hij die opzegging als geldig beschouwt, vermits hij in zijn besluiten zelf aanvoert dat hij tengevolge van die opzegging vanaf 31 October 1948 geniet van de wettelijke huurverlenging;

Overwegende dat eiseres, tot staving van haar eis tot strekking der wettelijke huurverlenging aanvoert,

dat zij zich door het overlijden van haar echtgenoot genoodzaakt ziet de verhuurde goederen zelf te gaan bewonen ten einde haar toe te laten de hoeve, welke zij thans bewoont, in haar geheel te verpachten;

Overwegende dat, om te oordelen over de gegrondheid dezer door eiseres aangevoerde zwaarwichtige redenen, het onontbeerlijk voorkomt de toestand ter plaatse te gaan bezichtigen;

Overwegende dat de eis tot betaling van gebruiksvergoeding sedert 31 October 1948 klaarblijkelijk ongegrond is, vermits verweerder de verhuurde goederen nog steeds bewoont en ze zal blijven bewonen als huurder ingevolge de wettelijke huurverlenging waarvan hij geniet, tot op de datum dat de huurverlenging hem gebeurlijk zal onttrokken worden;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter van het kanton Ronse, vonnissende op tegenspraak en in eerste aanleg;

Verklaren de eisen van aanlegster ontvankelijk;

Verklaren geldig en van waarde voornoemde opzegging van huur, door eiseres betekend aan verweerder;

Zeggen voor recht dat verweerder de verhuurde goederen sinds 31 October 1948 bewoont en gebruikt ingevolge de wettelijke huurverlenging, voorzien bij artikel 3 der huishuurwet van 31 Juli 1947;

Verklaren ongegrond de eis tot betaling van gebruiksvergoeding;

En, vooraleer verder te beslissen over de eis tot intrekking der wettelijke huurverlenging en uitzetting van verweerder uit de verhuurde goederen, zeggen dat Wij Ons met Onze Griffier zullen begeven naar de hofstede, bewoond door eiseres en naar de verhuurde goederen, beide eigendommen gelegen te Ronse, Oswald Ponettestraat, op ten einde er alle vaststellingen te doen en alle inlichtingen in te winnen, welke nuttig zullen blijken om dit geschil op te lossen;

Schorten de beslissing nopens de gedingskosten op;

Verklaren dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-tegenstaande alle rechtsmiddelen en zonder borgstelling.

BIBLIOGRAPHIE

R. VAN LENNEP: De Romeinse Rechtspreuken. Hodiernus usus regularum juris Romani. Antwerpen, N.V. Standaard Boekhandel; Brussel, Huis Ferdinand Larcier, N.V., blz. 151.

De titel en de ondertitel van deze nieuwe publicatie van Mr R. van Lennep kan aanleiding geven tot misverstand. Immers de woorden en begrippen «rechtspreuken» en «rechtsregelen» dekken elkander niet; ook is de korte inleiding, die aan het boek voorafgaat, niet van aard de betekenis en de inhoud van deze onderscheiden woorden en begrippen te preciseren. Het boek bevat eigenlijk een verzameling van 525 in het Latijn gestelde juridische gezegden, die echter niet allen aan het Romeinse recht of aan de werken zijner commentatoren zijn ontleend; verschillende daaronder danken hun ontstaan aan het canonieke recht en aan in het Latijn schrijvende auteurs van vóór de Europese codificatie.

Deze opmerkingen doen niets af aan de verdienstelijkheid van de opzet en het practisch nut van dit verzamelwerk. Er bestaat inderdaad een aanzienlijke jurisprudentie en rechtsliteratuur betreffende sommige Latijnse adagia. Het overkomt elke jurist, dat hij

twijfelt aan de betekenis en de toepasselijkheid van in het Latijn gestelde rechtsbeginselen, rechtsregels en vele kernachtig geformuleerde gezegden. De door Mr Van Lennep bijeengebrachte verzameling en de daarbij gegeven commentaar zullen hem het zoeken aanzienlijk vergemakkelijken. De verschillende registers van trefwoorden, van wetsartikelen van de Code Civil en van het Nederlands Burgerlijk Wetboek, alsmede een uitvoerige, alphabetische inhoudstafel dragen daartoe bij.

Wij verwachten, dat bij een herdruk, deze verdienstelijke Vlaamse jurist en harde werker de commentaar van de door hem verzamelde Latijnse teksten zal uitbreiden met meer verwijzingen naar rechtspraak en rechtsliteratuur. B.

Mr. Dr. H. F. A. VÖLLMAR: Vijfhonderd vijftig vragen over de Faillissementswet. Haarlem, H. D. Tjeenk Willink en zoon, N.V., 1949, blz. 106.

Het mag als bekend worden verondersteld, dat in Nederland het faillissementsrecht in een afzonderlijke wet (Faillissementswet 1893, in werking getreden op 1 September 1896) is geregeld, en dat sindsdien het door de Franse *Code de Commerce* ingevoerde verschil in behandeling van kooplieden en niet-kooplieden niet meer bestaat.

In het driedelig werk van Mr Völlmar over het *Nederlands Handelsrecht* is het derde deel daarvan geheel aan deze faillissementswet (eerste druk 1932, tweede druk 1939, derde druk 1948) gewijd.

Naar het voorbeeld van Engelse en Amerikaanse auteurs — in hun handleidingen komen vaak aan het einde van ieder hoofdstuk vragen voor, welke de student de gelegenheid geven zichzelf op de proef te stellen en waarin de voornaamste punten van de behandelde stof nog eens naar voren worden gebracht — heeft Völlmar onlangs een aanvang gemaakt met, aansluitend met zijn boeken over burgerlijk en handelsrecht, vragenboekjes op te stellen, waarin de student gelegenheid vindt zichzelf bij de studie te testen. In de loop van verleden jaar verschenen aldus van zijn hand: *Duizend Vragen over Nederlands Burgerlijk Recht* en *Vijfhonderd vragen over Handelsrecht*. (Zie R. W. 1949-1950, 90 en 296.)

Het onderhavige geschrift is het derde van die aard en sluit geheel aan bij zijn boek over de Faillissementswet. De antwoorden op de meeste vragen kan men aantreffen in dat boek; sommige vragen zijn evenwel in het vragenboekje zelf en soms uitvoerig beantwoord. In verband met dit laatste merkt Völlmar in zijn voorwoord op, dat de Faillissementswet, hoe formeel deze in hoofdzaak ook moge zijn, in vele opzichten wortelt in het burgerlijk en handelsrecht en studie van deze bijzondere materie dus een gereede aanleiding gaf om diverse kwesties van burgerlijk en handelsrecht nog eens de revue te laten passeren. B.

Vlaamse Juristen,
abonneert U
op het
"Rechtskundig Weekblad"

MEDEDELINGEN

INTERNATIONAAL CONGRES DER KINDERRECHTERS

De Internationale Vereniging der Kinderrechters richt van 17 tot 20 Juli aanstaande een algemeen congres in, dat zal gehouden worden te Luik.

Deze Vereniging werd gesticht op 26 Juli 1930 en organiseerde reeds internationale bijeenkomsten in 1930 en 1935. Tengevolge van de oorlogsomstandigheden had er sedertdien geen nieuw congres plaats.

Op de dagorde van de aanstaande bijeenkomst te Luik staan zeer belangrijke onderwerpen:

1. De instellingen bestemd zich rekenschap te geven van de conflicten tussen het kind en de maatschappij enerzijds, het kind en zijn midden anderzijds. — Verslaggever M. Chadeaux, raadsheer bij het Hof van Beroep te Parijs.

2. Bijzonderste aspecten van het vraagstuk van het onaangepaste kind of van het kind dat in zijn sociale adaptatie bedreigd wordt. — Verslaggevers MM. W. P. C. Knuttel, kinderrechtster te Amsterdam, en Maurice Dubois, kinderrechtster te Nijvel.

3. De zending van de Kinderrechtbank. — Verslaggever M. Maurice Veillard, voorzitter van de Strafkamer voor minderjarigen te Lausanne.

4. Studie van de criminologische fiche. — Verslaggever M. Erwin Frey, kinderrechtster bij de Rechtbank te Basel.

OPLEIDING VAN JURISTEN TOT RECHTERLIJKE FUNCTIES IN NEDERLAND

In het R. W. van 29 Januari jl. (kol. 846) hebben wij bericht, dat de Nederlandse Minister van Justitie bij besluit van 19 December 1949 een commissie in het leven had geroepen, welke onder voorzitterschap van de president van het Gerechtshof te Amsterdam, Mr J. Verdam, de minister voortaan van advies zal dienen inzake tewerkstelling van jonge juristen bij de rechterlijke macht.

Ter gelegenheid van de installatie van deze commissie op 9 Februari 1950, werden door de Minister van Justitie en door Mr Verdam redevoeringen gehouden, waaruit wij enkele citaten — aan de hand van de teksten, zoals zij in het Nederlands Juristenblad (nr van 11 Maart 1950, blz. 2099-211) verschenen zijn — hier laten volgen. De Minister van Justitie zegde o.a.:

«Het door mij aan de orde gestelde probleem nu betreft de vraag, of het aantrekken en het tewerkstellen van jonge juristen, uit wie later de leden der rechterlijke macht benoemd kunnen worden, nog wel geheel op de hoogte van deze tijd zijn. Het zal geen tegenspraak ontmoeten wanneer ik betoog, dat, gelet op het belang van een op hoog peil staande rechtspraak, de Overheid er voor dient te zorgen, dat een zorgvuldige selectie der in aanmerking komende juristen plaats vindt en dat ook nog daarna de opleiding der betrokken juristen en de verdere voorbereiding tot hun toekomstige taak, aan hoge eisen voldoet. Met dit principe voor ogen heb ik mij afgevraagd, of de in het verleden gebruikelijke gang van zaken thans nog wel deugdelijk is. Ik meen, dat met handhaving van het bruikbare uit het verleden nieuwe wegen dienen te worden ingeslagen.

» Zoals u bekend is, vormt in ons land het bekleden gedurende een aantal jaren van de functies van

waarnemend griffier, vervolgens van substituut-griffier, de meest gebruikelijk weg om tot het rechtersambt benoemd te worden, terwijl de dienovereenkomstige stage bij het O. M. bestaat in het vervullen van de functies van waarnemend Ambtenaar van het Openbare Ministerie van Ambtenaar O. M.

» Dat aan deze methoden van opleiding voordelen zijn verbonden, valt bezwaarlijk te ontkennen. Het zoveel mogelijk aan de praktijk der rechtspleging meewerken geeft de jonge afgestudeerde juristen een schat van ervaring mede, waarvan zij later, indien deze ervaring althans op de juiste wijze wordt verwerkt, vruchten kunnen plukken. Vooral zal deze methode van opleiding tot haar recht komen, indien oudere leden van het rechtscollege of van het parket bij de zich voordoende problemen als een soort mentor de helpende hand kunnen en ook willen bieden. Ik acht deze vorm van opleiding — nog daargelaten, dat haar gunstigste rendement te veel afhankelijk is van toevallige omstandigheden — echter niet veelzijdig genoeg. De theoretische en praktische kennis, die de betrokkenen — na hun academische opleiding — op de griffies en de parketten vergaren, moet naar mijn oordeel ter verruiming van hun gezichtskring worden aangevuld, terwijl van overheidswege toezicht dient te worden gehouden dat dit systematisch geschiedt.

» Als wij nu nagaan wat deze voortgezette opleiding — derhalve na het vervullen gedurende een betrekkelijk korte tijd van de functies van waarnemend griffier en waarnemend ambtenaar O. M. — moet omvatten, kan, wat de strafrechtelijke zijde betreft, worden genoemd, kennis omtrent inrichting en werkwijze van allerlei hulpdiensten der justitie in engere zin, zoals politie, gevangeniswezen, reclassering, kindbescherming, enz. Een diepe kennismaking met hun arbeid kan wellicht het beste worden verwezenlijkt door een korte detachering der betrokkenen bij die diensten.

» Voor de civielrechtelijke scholing lijkt een stage op een advocatenkantoor het meest aanbevelenswaardig, al ontveins ik mij niet de praktische moeilijkheden te dezen.

» Het verkrijgen van een inzicht in de sociaal-economische verhoudingen kan vereisen nadere kennisgeving van het bedrijfsleven of van administratieve organen, die met het bedrijfsleven bemoeiing hebben, zoals Kamers van Koophandel, belanghebbende Departementen e.a.

» Voorts verdient het denkbeeld overweging om ten behoeve van de toekomstige leden der rechterlijke macht — en ik zou hierbij de reeds in functie zijnde leden daarvan niet willen uitsluiten — al of niet periodiek voordrachten te doen houden over van belang zijnde theoretische en praktische vraagstukken, b.v. te concentreren in de universiteitssteden.

» Tenslotte zal ook de tewerkstelling zelf der jonge juristen, dus het doen van een keus uit collicitanten, nader bekeken moeten worden. Zie ik het goed, dan was in het verleden de beslissende invloed van de autoriteit die in een later stadium voor de verschillende benoemingen staatsrechtelijke verantwoordelijk is, op de keus der aan te stellen gegradueerde krachten niet steeds voldoende verzekerd. Een verantwoorde personeelspolitiek brengt mede, dat deze keus met de nodige waarborgen ten aanzien van geschiktheid en bekwaamheid wordt omgeven.»

En Mr J. Verdam, voorzitter der Commissie:

«Bij onze beraadslagingen zullen wij moeten uitgaan van de academische opleiding zoals zij thans is. Wijziging daarin voor te stellen ligt uiteraard niet op

onze weg. Wel bestaat de mogelijkheid, dat wij met het oog op de vorming van rechterlijke ambtenaren enige aanvulling wenselijk zouden achten; mocht dit zo zijn, dan zouden wij kunnen nagaan of die wens vervuld kan worden binnen het kader der door Uwe Excellentie genoemde voordrachten.

» Uwe Excellentie heeft er op gewezen, dat wij op onze weg ook het vraagstuk der specialisatie zullen ontmoeten. Begrijp ik Uwe Excellentie goed, dan is het niet de bedoeling, dat de behandeling van dit vraagstuk een onderdeel van onze taak is; maar wel, dat wij rekening moeten houden met een ontwikkelingsgang op dit gebied. Uiteraard zullen wij daarbij moeten bedenken, dat onze taak als commissie betrekking heeft op jonge mensen en dat specialisatie vaak eerst optreedt na enige jaren van praktische ervaring.

» Voor een goede vervulling van zijn taak zal de Rechter beschikken moeten over een brede algemene ontwikkeling, gebaseerd op wetenschappelijke vorming en daarnaevens over de bekwaamheid om zich in de verhoudingen van het speciale terrein, in te werken. En voor de Ambtenaar van het O. M. geldt hetzelfde.

» Magistraat zijnde neemt hij zelf weinig actief deel aan het maatschappelijke leven. Krijgt hij de gelegenheid om zich gedurende enige tijd volop in te leven in dat maatschappelijk leven als zelfstandig werker, dan kan dit — vooral nu het geschiedt kort na zijn universitaire studie — aan zijn vorming een bepaalde richting geven.

Zwemmen leert men niet op het droge, doch slechts in het water; zulk een onderduik in de maatschappij kan slechts heilzaam werken.

» Wij zullen trachten na te gaan, welke mogelijkheden hier liggen.

» Ik moge tevens er op wijzen, dat de door U te dezen aangegeven methode een novum bevat in dier voege, dat ze niet ingeschakeld wordt in de academische opleiding, noch ook toegepast wordt in de tijd welke verloopt tussen studententijd en aanstelling tot rechterlijk ambtenaar, maar dat zij deel uitmaakt van de ambtelijke loopbaan. Naast het voordeel, hetwelk dit het jongmens geeft in enige vastheid omtrent maatschappelijke positie, is ook van belang, dat hem bij zijn werkzaam zijn in het maatschappelijk leven de rechterlijke functie voor ogen staat.»

ERRATUM

Het wegvallen van een paar woorden in het artikel van de heer Versele, dat in het laatstverschenen nummer opgenomen werd, heeft een alinea er van volkomen onduidelijk gemaakt.

In col. 1099, n° 3, dient het alinea 5 als volgt gelezen :

« Het gaat immers niet zozeer om de verantwoorde-
» lijkheid van de delinquent, maar om de verantwoor-
» delijkheid van de gemeenschap die tot plicht heeft
» het heil van de delinquent te verzekeren, en daartoe
» de gepaste middelen uit te kiezen en doelmatig toe
» te passen. »

TIJDSCHRIFTEN

Rechtspraak omtrent werk- en dienstverhuring, nr 1.

— Tijdschrift voor Sociaal Recht en van de Arbeids-
gerechten.

Wilwertz Paul : Le règlement des conflits et l'orga-
nisation des voies de recours en droit social luxem-
bourgeois. — Rechtspraak.

Advocatenblad nr 3 - 15 Maart 1950.

Jurisprudentie van de Raden van Toezicht en Disci-
pline. — Mr. W. Broertjes : Hechtenis in afzondering.
— Stan Smeets : Het Kinsey-rapport.

Nederlands juristenblad - 18 Maart 1950, nr 11.

Mr L. Erades : De verhouding tussen volkenrecht
en nationaal recht in Nederland. — Mr H. W. L.
Hofdijk : Artikel 70 B. W. en de Kerkelijke Registers.
— Mr J. Thors : Nogmaals : de vaststelling van huur-
prijzen en terugvordering van te veel betaalde huur.
— Mr W. Schenk : Bewijskracht huurprijzvaststelling.
— Mr K. Westerling : Dagvaarding van ambtelijke
organen, m.o. van Prof. Cleveringa. — Mr O. Leyen-
dekkeers : Binnenlands vervoer van gesmokkelde goe-
deren.

**Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Re-
gistrie, 18 Maart 1950, nr 4130.**

Mr C. W. Dubbink : Echtscheiding van vreemdelin-
gen in Nederland. — C. J. Ten Cate : Tekort aan
candidaten? — Mr H. M. Hymans : Ontruiming van
onroerend goed. — Y. D. C. Van Duyn : Rechterlijke
en administratieve beslissingen inzake notariaat en
fiscaalrecht.

Journal des tribunaux, 19 Maart 1950, nr 3845.

P. Quaden : Considérations sur le franc belge. —
Jurisprudence.

**Revue de droit penal et de criminologie, nr 6, Maart
1950.**

Dr Jacques Ley : La psycho-chirurgie. — Jacques-
Bernard Herzog : Ruy Barbosa Criminaliste. — Léon
Cornil : Le droit de grâce dans le cadre de la Consti-
tution belge.

**Revue pratique du notariat belge, nr 2325, 10, 20,
28 février 1950.**

Le soixante-quatrième anniversaire de la Revue. —
Législation. — Revue de la jurisprudence belge.